

= Velja po pošti: =

Za celo leto naprej . . . K 26.—
 za pol leta . . . > 13.—
 za četrto . . . > 8:50
 za en mesec . . . 2:20
 za Nemčijo celoletno . . . 29.—
 za ostalo inozemstvo . . . 35.—

= V upravnosti: =

Za celo leto naprej . . . K 22:40
 za pol leta . . . > 11:20
 za četrto . . . > 5:50
 za en mesec . . . 1:50
 S posiljanjem na dom stane na mesec 2 K. Posamezne št. 10 v.

SLOVENEC

Političen list za slovenski narod.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici štev. 6/III.
 Rokopis se ne vraca' o, nepraktirana nima se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona štev. 74.

Upravnosti je v Kopitarjevi ulici štev. 6.
 — Sprejema narocilne, inserate in reklamacije. —
 Upravnika telefona štev. 188.

Današnja številka obsega 12 strani.

Vrhunec političke cí- nizma in lakajstva.

Znano je, da dr. Šusteršič to pot ni mogel prevzeti v delegaciji referata za Bosno in Hercegovino, ker je bil radi sodobnega zasedanja deželnega zborna kranjskega navezan na Ljubljano. Referat je bil po dr. Šusterščevi odpovedi poverjen dr. Ploju, kajti po večletnem običaju vodi to poročilo v avstrijski delegaciji Jugoslovani.

Vnanji odsek se je pečal z bosanskimi zadevami v sejah dne 28 in 29. oktobra.

Cudno je bilo že, zelo čudno, da hofrat Ploj v svojem poročilu ni našel besedice graje zoper ministra barona Buriana, ki je predlanskim dal koncesijo prosluli ogrski odruski banki za odiranje bosansko-hercegovskega kmeta.

A prišlo je še veliko, veliko lepše: brinjevi hofrat Ploj je prekosil samega sebe. V seji dne 29. oktobra t. l. je prosluli slovenski delegat in hofrat izrekel baronu Burianu prisrčno zahvalo in priznanje. In to potem, ko je bil baron Burian še v isti seji poudarjal, da je storil popolnoma prav, ko je dal tisto bančno koncesijo!

Ne vemo, kakšen občutek je ob takem ravnjanju dunajskoga hofrata močnejši: Ali skrajno ogroženje, gnus in gnjev nad cinično-izdajalskim činom lakajske duše, ali iskrena žalost, združena s sramoto, da se je našel slovenski poslanec za to, da opravlja najnižje in najbolj umazane posle najponižnejšega hlapca in klečplazca židovske klike, klike, ki preži in dosledno dela na izkorisčenje hrvatskih dežel za svojo veliko, nikdar sito bisago in za žrelo mažarsko-židovske šovinizma.

Cin z brinjem ovenčanega hofrata je tak, da je vsakdo opravičen, vprašati ga s povzdrignjenim glasom: Kaj si za to dobil? Za katero ceno prodajaš ti ne le življenske interese, temveč po vrhu še čast slovenskega in hrvaškega naroda?

Zares, odkar ima slovensko ljudstvo pravico voliti poslance, se še ni zgodilo, da bi bil slovenski poslanec, in naj je bil še slab, tako cinično ponikal in osramotil svoj narod, tako cinično in brezramno zaničeval svoje volivce, čast, poštenje in blagor ljud-

stva, kakor je to storil 29. oktobra leta 1910. v vnanjskem odseku avstrijske delegacije poslanec ptujsko-ormoških kmetov, hofrat Friedrich Ploj!

Nam se ne gre za osebo tega gospoda, na katerega bi bil položil že zdavnova svojo roko — državni pravnik, če ne bi bil posegel vmes višji vpliv!

Nam se gre edino za čast, ugled in blagor hrvaško-slovenskega naroda. In s povzdrignjenim glasom vprašamo vesoljni slovenski in hrvaški narod: Ali bomo kaj takega trpeči?

Poudariti pa moramo že danes eno dejstvo: da hofrat Friedrich Ploj ni samo navaden poslanec, temveč da je tudi danes še načelnik »Saveza južnih Slaven« in da je ta »Savez« odgovoren za politična dejanja svojega načelnika, če jih tudi le molče prenese. In s konstatiranjem tega golega dejstva sklepamo za danes.

Po zasedanju.

Bil je za našo deželo pomemben dan, ko se je 29. t. m. zaključil deželnih zbor kranjski. Skoraj dve leti in pol je trajalo to zasedanje, ki je bilo tako plodovito kakor pred njim malokatero. Ni treba hvale, ki jo nareka strankarska zavednost; kdor pravično misli, naj bo ta ali oni, ne more odrekati kranjskemu deželnemu zboru, da je v tem času izvršil na političnem in socialnem polju vsega priznanja vredno delo in ustvaril podlago za nadaljnji gospodarski napredok in prosvit dežele, kakor ga še pred malo časa nihče ni smatral za mogočega.

Sklenil se je predvsem modernim parlamentarnim razmeram primeren poslovnik, s kakršnim se ne more počasati ne samo nobena kronovina ampak niti ne naša državna zbornica. S tem se je odprla pot delu v korist ljudstva; delo pa ne gre samo gladko izpod rok, ampak je tudi tembolj premljeno, čimvečja je odgovornost večine.

Občinski red in občinski volivni red, ki ga je S. L. S. uveljavila zoper voljo konservativnega in nemškonacionalnega veleposestva ter slovenskih liberalcev, je najdemokratičnejši v celi Avstriji; demokratičnejšega v okviru tozadnevnih državnih postav sploh ni bilo mogočen skleniti. Najširšim masam so odprta vrata v občinske zastope, potem zakonu se bo politična izobrazba našega naroda dvignila na zelo visoko stopinjo in dana je trdna podlaga za blagonsno komunalno socialno politiko.

Ljubljana se sme po zaslugu deželoborske večine, S. L. S., ponašati, da zavzema, kar se tiče občinskega in volivnega reda, prvo mesto med vsemi mesti v državi; nikjer ni tako dosledno izveden proporcionalni sistem, ki zagotavlja vsem manjšinam zastopstvo tako v občinskem svetu kakor v odsekih; uvedena je osebna ženska volivna pravica in splošna volivna pravica v enem razredu. Brezvomno je, da gre Ljubljana na tej podlagi nasproti socialno-gospodarsko plodonosnejšim časom kakor je bilo mogoče dozdaj, ko jo je vladala ena sama klika najožjih egoističnih interesov.

Nova cestna postava bo tudi mogla imeti le najboljše posledice. Dozdaj so ceste bile v oskrbi okrajnih odborov, zasnovanih na interesnem zastopstvu, novi zakon pa uvaja krajevno zastopstvo in postavlja za vrhovni princip, kar se tiče oskrbovanja cest, solidarnost: vsa dežela ima korist od dobrih prometnih sredstev. Ceste se bodo gradile odslej po enotnem načrtu, vsak kraj bo zastopan v odborih, vsi pritegnjeni k sodelovanju in vsa uprava bo centralizirana v deželnem odboru. Demokratizacija občin bo imela za posledico tudi demokratizacijo cestnih okrajnih odborov: vsaka samovolja, lokalni separatizem in klikovladje bo izključeno. Kako se bo na ta način poglabljala zmisel za splošnost, zdravo samoupravo in vestnost v našem ljudstvu, o tem ni treba delj govoriti.

Iz poročila glede hidroelektričnih zgradb, ki ga je pretekli teden predložil deželnemu zboru deželnemu odboru, razvidimo, da se bo veliki načrt, zbrati vse водne sile, ki jih ima dežela, in jih v industrijske namene v splošen prid izkoristiti, v nedolgem času uresničil. Začetna dela in priprave so že v teku, prve naprave bodo v kratkem zgrajene. Rentabiliteta tega podjetja je gotova in že danes natančno izračunana, najboljši tehnički države in električnih družb so pri delu. Za industrij in obrt, veliko in malo, se začne z deželnimi električnimi centralami, ki bodo proizvajale poceni tok, nova doba in tudi kmetijstvo čaka velik napredok; kmet bo dobil ceno gonilno moč za poljedelske stroje in na ta način se bo nadomestilo tisto pomanjkanje delovnih sil, ki je danes za našega kmeta tako usodnega pomena, da leži zemlja neobdelana ali se mora v najem dajati.

Liberalce ta delavnost sedanjega deželnega zborna hudo peče; ljudstvu, ki ga zavoljo njegove vernosti in zvestobe do S. L. S. sovražijo, ne privo-

ščijo napredka. Zato skušajo to delo očrniti in v nič ddati in dr. Triller se je osmeli pri proračunski debati 29. t. m. izustiti očitanje, da je deželnih odborov »sipal, sipal in sipal« tako, da »dežela stoji danes pred konkurenco« in bo treba »deželnih zborov maja meseca zapreti«, kakor se je izrazil dr. Tavčar.

Liberalci govore z jasno zavestjo neresnico; oni govore za tiste nerazsodne ljudi, ki so jih volili, govore za to, da same sebe vzdržijo, čeprav je zelo dvomljivo, če se bodo mogli še dolgo rediti samo od laži in hujskanja ter razdiranja. Da to ne bo šlo več, je pokazal že tisti dan, ko sta Triller in Tavčar, ne da bi skušala doprinesti le senco dokaza, vrgla v zbornico svoje nečuvane trditve, zakaj načelnik naše stranke ju je takoj nato tako neusmiljeno justificiral, kakor se ni še izlepa zgodilo v deželnih zbornic kranjski.

Dejanskega primanjkljaja je letos okoli en milijon tristotisoč kron. Liberalna govornika sta iz tega enega milijona napravila tekompovskego govora dva, dr. Triller pa je koncem svojega govora izračunal celo pet milijonov. Povedala pa nista, kako sta jih dobila; bilo jima je le na tem, da vržeta v svet velike številke. Dr. Lampe in dr. Šusteršič sta jima pa takoj pokazala, na kakšen način je deželnih odborov »sipal«. Liberalci združeni z nemškim veleposestvom niso ves dolgi čas, ko so bili v deželi na vlasti, storili za ljudstvo in posamezne okraje prav ničesar: Kras je bil brez vode, Belakrajina brez cest. Ko je prišel novi deželnih odbor, je imel pred seboj zahteve in prošnje ljudstva, ki je po petnajst in dvajset let zmančakalo in prosilo naj se kaj stori zanj. In novi deželnih odbor se je takoj lotil tega ogromnega dela. V številkah povedano, je novi deželnih odbor v dveh letih izvršil za tri milijone vodovodnih in cestnih zgradb po celi deželi! Tako je večina S. L. S. sipala! S tem pa je ovržena tudi laž, da S. L. S. izstraduje liberalne okraje in meče milijone le na svoje volivce, kakor sta natolocevali liberalna govornika. Dobro pitno vodo pijo tudi liberalci in ceste tudi njim služijo; največje naprave sedanjega deželnega odbora se nahajajo ravno v precej liberalnih krajih: v Kranju, Radljici, Senožečah. Pa to je še manjši del velikopoteznega melioračnega načrta našega deželnega odbora: največnejši del se bo stoprav zdaj lotil: velikih vodovodnih naprav za Suhovo in Belokrajino in za ribniško-kočevski okraj ter velikega vodovoda za Notranjsko, ki se bo izpeljal izpod Na-

LISTEK.

AD. IV.:

Kako se praznuje vernih duš dan.

Gozd je šumel svojo večerno pesem. Šumel jo je v tisočerih listih, ki so trepetali v zadnjih solnčnih žarkih, se objemali in padali na tla. A še na tleh je zvenelo, se družilo s šepetom večernega piha, hitelo po gozdu in se zgubljalo kdovekam. In solnčni žarki so se igrali razposajeno s poletavajočimi cekini, jih preštevali, hiteli preko njih.

Sedel sem na štoru in gledal. V duši se je vzdignilo kakor veselje nad sorodnim bitjem in nekaj lahkega, življenja polnega je leglo name. Pa le za trenutek. Zopet se je pojavila misel, ki me je spremiljala cel dan, že dolgo dni.

»A kje je smrt? Zakaj ne plače gozd in ne padajo listi z vzdihom na tla? S čudo tajnimi koraki se približuje spomin zmagoslavne smrti. Duši je težko, človek zaplače v tihem strahu, komaj si upa odpreti oči, — a glej, vse naokrog se smehlja, pojem pesem življenja ... Kje je smrt?«

Zamislil sem se in postal žalosten, ker nisem naše odgovora na vprašanje. A zopet je zazvenelo v gozdu, še čisteje, glasnejše, življenja poln dih je navdal vse krog in krog in v meni je zarajalo veselje nad življenjem.

»Ne, ni je smrti, ni je ... Gozd zveni, žarki pojeto večerno pesem in duša je vesela.«

Vstal sem in šel po gozdu. Občutil sem veliko resnico in vesel sem bil nad tem spoznanjem.

»Le v strašljivčevi duši je smrt. A strašljivec je hudoben človek.«

Veliko moč sem začutil v sebi in koraki so postali lahki, prožni. Hitel sem po gozdu in se opajal nad njegovem lepoto.

Že je legal mrak na zemljo in je zavelo hladno od gor, ko sem stopil iz gozda na gric in se jel spuščati v dolino. Tiho je ležala pod mano, zavita v tanko meglo in me pozdravljala z bleščicimi okenci vaških hiš. Se vedno sem živel v lepem spominu na gozdu.

»Glej, tudi dolina ni umrla; sanja v krotkem spanju in zvezde ji pojeto vspavalno pesem.«

V vasi je zazvonilo. Dolgo, zategnjeno. Ustavil sem se, kakor bi se

vzdramil iz sanj in znova me je nadvala tiha žalost.

»Smeješ se in vriskaš, a doli praznuje praznik smrti.«

Zvonilo je žalostno, zategnjeno in čudno je odmevalo po dolinici. In kakor bi izvabil ta zvok stotero senc, se je prevlekla dolina z nočjo. Večerna zarja je ugasnila in vse je ležalo tiho. Velika žalost je plavala nad zemljo. Vsaj zdelo se mi je, da bi morali vsi zaplakati.

Obrnil sem korake z griča na pokopališče. Ze od daleč se mi je zableščalo v tisočerih lučkah, prižganih po grobeh in čudno plapolajočih v temni noči. Šel sem preko grobov in sedel na polpodrt zid.

Po pokopališču so se plazili glasovi zvonov, hiteli preko plamenčkov, da so polegali in se zopet vzpenjali. Tihi se je nagnila tu pa tam komaj vidna trepetajoča roka in popravila lučko.

Po grobeh je bilo polno ljudi. Videl sem starčke in starke, kako so klečale na mrzli zemlji in jim je uhajal vzdih za vzdihom v temno noč. In stotero sreč je molilo pobožne molitve in prosilo. Gorela je mirno, kajti nad njo je razpel malo mahovito strehico in jo zaščitil krog in krog pred vetrom.

Iz teme se mu je približala postava,

za njo druga, tretja. Bili so dečki, ki sem jih že prej poznal. Počenili so ob grobu in se zagledali v lučko.

Zasmilili so se mi stoteri pokopani, katerih duh me je obdaval in bilo mi je, da bi jokal z onimi starkami za nečem lepim, izgubljenim.

Dolgo sem strmel v tišino, ko so me zbudili čisto blizu otroški glasovi. Par korakov oddaljen je bil svež grob in ob njem je stal deček kakih osem let. Vidno mu je bilo mraz; šibko telesce se je treslo, ko si je dal opraviti ob lučki. Gorela je mirno, kajti nad njo je razpel malo mahovito strehico in jo zaščitil krog in krog pred vetrov.

Iz teme se mu je približala postava, za njo druga, tretja. Bili so dečki, ki sem jih že prej poznal. Počenili so ob grobu in se zagledali v lučko.

»Lepo si napravil, Lojze,« je pohvalil z mernim glasom Andrejček. Bil je večji od ostalih in v njegovem obrazu se je izražalo nekaj moškega, čeravno mu ni bilo nad deset let. Približno tako stara sta bila njegova tovariša Viktor in Tonči, ki sta nemo gledala na grob. Lojze se je ozrl v Andrejčka, se nasmehnil in se zagledal v svoje delo.

nosa. Cisto naravno in samoposebi umetno je, da je dežela spričo tega imela veliko stroškov, za ljudstvo tako nujno potrebnih del pa deželnim odbor nikakor ni mogel odložiti, saj so jih liberalci, ki so se držali gesla: Liberalcem groš, klerikalcem knof! zadost dolgo zavlačevali.

Spričo teh ogromnih gospodarskih analog, ki se jih je morala večina S. L. S. nemudoma lotiti, da se ljudstvo dvigne in celo okraji rešijo dolgoletne zanemarjenosti, in spričo dejstva, da liberalci niso zapustili zaseboj drugega nič kakor prazne kase, je letosnjem primanjkljaj v proračunu primeroma še zelo majhen. Pozabiti ne smemo, da dobi kranjska dežela od države po predlogi, ki čaka to jesen, oziroma zimo, samo še rešitve v parlamentu, okoli 900.000 K od davka na žganje, s čimer bo primanjkljaj povečini pokrit.

Tekom proračunske debate se je ovrgla tudi znana liberalna laž, da S. L. S. tlači in davi Ljubljano. Ravno Ljubljana je tista, ki ima in bo imela od delovanja večine v deželnem zboru največ dobička; vodne zgradbe, ceste in druge melioracije okrepljajo tudi Ljubljano, v katero se steka blagostanje cele dežele. Liberalni govorniki niso mogli za svojo trditev navesti nobenega drugega dokaza kakor da se je črtal prispevki za slavnih dekliški licej. Ta prispevki se je črtal zato, ker je kuratorij tega zavoda briskiral zastopnika dežele, dežela pa ne more podprtati šole, koje oskrbništvo ne spoštuje zakonitih pravic dežele. Sicer pa licej, kakršen je dandanes, ni zavod, zavojlo katerega bi bila Ljubljana ali dežela kaj na škodi, če se ga ne podpira.

Druga laž, ki so jo naši temeljito zavrnili, je bila ona o preganjanem učiteljstvu. Tu se je oglasil tudi deželni predsednik kot predsednik deželnega šolskega sveta. Od teh odgovorov bodo našim liberalcem še dolgo zvezela ušesa. »Peganjanja učiteljev« so obstajala v tem, da se je par učiteljev prestavilo, namesto da bi se bilo zoperne postopalo z vso strogostjo zakona, kakor bi bilo po pregreških, ki so jih storili, pravzaprav treba. O teh rečeh, je dejal dr. Lampe v zbornici, veli usmiljenje v javnosti molčati, nekaj pa se jih je pregrešilo s tem, da so ugajali strastno politiko v šoli, kakor je izrečeno naglašal deželni predsednik. Liberalni poslanci so tudi to mirno pozeli in molčali.

Višek cele proračunske debate pa je bil, ko je načelnik naše stranke bičal tisto nesramno laž, ki je vskidanji kruh naših propalih liberalcev: zvezo in »kravje kupčije z vladom!« Tega liberalci ne bodo nikoli pozabili, kako je dr. Šusteršič razkril pred vso javnostjo umazanost nasprotnikov S. L. S., ki se bore zoper njem z nepoštenjeto in perfidnostjo, kakor so je le zmožni kranjski liberalci. Spričo dejstva, da je S. L. S. uveljavila občinski in cestni zakon kljub najsilnejšemu odporu nemškega veleposestva, ki je hotelo zbornico storiti celo nesklepno, niso mogli liberalci več operirati z lažo, da je S. L. S. zvezana z Nemci, zato so se poslužili druge laži, ki jo je izvalil nek izprijevec v graški »Tagesposti«, in dr. Triller se ni sramoval jo v zbornici javno pogreti. Mož pa je dobil od dr. Šusteršiča tako strašno lek-

cijo, da smo globoko prepričani, da si ta sicer malo škrupuljoni politik kaj podobnega ne bo nikoli več predstavljal. Liberalec je po graškem receptu natolceval, da je dr. Šusteršič sklenil z našo osrednjo vladu kravje kupčijo, da bo on odložil svoj mandat v delegaciji in ne bo zoper Buriana nastopil, vlada pa potrdi ljubljanski statut in občinski zakon. Liberalci so to podlo lažjevali, čeprav se je pojasnilo, da dr. Šusteršič svojega delegacijskega mandata nikakor ni odložil in čeprav je bila že a priori bedasta misel, da se baron Bienerth tako boji tega, da bi kdo ne napadel Buriana, da je pripravljen potrditi brez pomisla dva dalekosežna deželna zakona, samo da bo Šusteršič pustil pri miru gospoda skupnega finančnega ministra. No, dr. Šusteršič pa je v proračunski debati kranjskega deželnega zabora Trillerju pošteno izmil glavo, kar se tiče kravje kupčije, ki so je polni liberalni možgani. Pribil je 1. da je dr. Šusteršič, oziroma »Slovenski klub« glede svoje akcije v zadevi mažarske agrarne banke imel popoln uspeh, 2. da se bo dr. Šusteršič z baronom Burianom še pomenil in sicer v plenu delegacije (in sicer gotovo drugače kakor hofrat Ploj, o katerem poročajo danes nemški listi, da je kot referent za Bosno v dotedanjem odseku Buriana tako hvalil in mu kadil kakor tega ni dozdaj storil še noben slovanski delegat). Zveza dr. Šusteršiča z Bienerthom zavoljo gospoda Buriana obstaja torej le v liberalnih glavah. Kar pa se tiče tiste neokusne »zakonske zveze med Šusteršičem in Schwarzom«, ki jo neprestano prežvekuje tisti dr. Tavčar, ki je bil svojčas zares poročen z baronom Heinom, je dr. Šusteršič liberalcem temeljito pojasnil, koliko je vredno njihovo laganje. S Schwarzom S. L. S. prav tako ne potrebuje nobene zveze kakor je ne potrebuje z Bienerthom, oziroma še veliko manj, ker deželni predsednik je le organ vlade in njej edino odgovoren, ne pa deželnemu zboru, oziroma njegovi večini. Do deželnega predsednika zavzema S. L. S. tisto stališče, ki ga zavzema nasproti vsakemu državnemu uradniku: če je pravičen, mu je ljudstvo za to hvaležno, če je pa krvičen, naj si vzame zgled na baronu Heinu, ki je odfrčal iz dežele. Dokler sedanji deželni predsednik spoštuje in varuje postavo ter se po svojih močeh zavzema za naše ljudstvo, takoj dolgo sme računati na priznanje. Sicer pa je v budgetni debati deželni predsednik sam z veliko odločnostjo posvetil dr. Tavčarju, ki si na to ni upal niti črhniti, kaj se odgovoriti, da dokaže svojo preperelo frazo, na kateri na svoja starata leta jaše.

Dr. Šusteršič pa je temeljito otiral še drugo slabo stran naših liberalcev in po tem nemile tipanju jih bo še dolgo časa koža bolela. Dr. Triller se je pritoževal, da S. L. S. gradi plot med ljudstvom in narodno-napredno stranko, kar nam ta čudni možakar v greh šteje. Načelnik naše stranke mu je natančneje pojasnil, kaj je s tem fatalnim plotom. Tega plotu namreč ni zgradila S. L. S., ampak liberalci so ga sami postavili. Bil je ravno dr. Triller tisti, ki je še nedavno v deželnem zboru napadel cerkev, da je ona kriva draginja, tožil, da so naše cerkve prelepe, se zakadil v pobožna romanja in opsoval

redovništvo, cvet katoliškega verskega življenja. Danes seveda kriči ta gospod, da vere ni napadel, pa to hinavščino dobro poznamo. Liberalci res vere ne napadajo, svoje namreč, ki je nič ni; napadajo pa vero ljudstva, ki je vera katoliška, vera cerkve! To je tisti plot med njimi in ljudstvom. In če se je Triller širokoustil, da bodo »naprednjaki« čez ta plot kljub temu metali svoje »baklje resnice«, je slovensko ljudstvo splošno mnenja, da, kar se tiče liberalcev, mečajo čez ta plot le — blato svojega sovraštva.

Triller je patetično vzkliknil, da bo kljub prizadevanju S. L. S., zadnjega liberalca v deželi pokopati, narodno-napredna ideja živelja dalje. Dobro sta dr. Lampe in dr. Šusteršič na to odgovorila, da ne gre za to, če bo »narodno-napredna« stranka v deželi živelja dalje ali ne, temveč da gre le za to, katera stranka bo v resnici napredna, ali »narodno-napredna« ali S. L. S. Končno pa idej ne more nihče ubiti; liberalci bodo res živelji dalje, toda če bodo takoj neumni in lažnjivi, kakor so do danes, se jih nikomur ni treba nič batiti.

Staknilo pa je v proračunski debati tudi veleposestvo svoje. Grof Barbo, ki zdaj vodi te može, med katerimi jih je veliko pametnih in vsega spoštovanja vrednih, je lomil kopje za nemški Freisinn, ki ga ta »konservativni veleposestnik« tako goreče izpoveduje. Iz njegove tožbe, da se mu splošna demokratizacija v interesu dežele, države in »še višjih faktorjev« zdi nevarna, ni zvenel toliko »konservativem«, ampak srd nemškega nacionalnega šovinista, da se naše ljudstvo politično in kulturno tako dviga. Tega seveda ni hotel povedati, zato je vrtil konservativno lajno. Konservativna načela sicer nijmaj veliko veljave, ampak boljšega zagovornika kakor je grof Barbo bi že zaslužila. Dr. Šusteršič je poklical pozabljinim konservativnim veleposestnikom, ki se pritožujejo nad obstrukcijo, v spomin, kako so oni obstrukcijo vsikdar podpirali, ako je šlo za šovinskične namene nemškonacionalnega liberalizma.

Po pravici je deželni glavar pl. Šuklje ob zaključenju deželnega zabora naglašal, da je doba, ki je za nami, ena najpomembnejših in blagonosnejših v zgodovini kranjske dežele. Pa ta doba ni minula — minulo je le prvo zasedanje v tej dobi — nadaljevala se bo in rodila čedaljevečje in bogatejše sadove v korist in blagor vsemu slovenskemu ljudstvu!

Fran Naval v Pragi.

Te dni je gostoval v vinogradskem gledišču v Pragi naš slavni rojak Fran Naval, c. kr. komorni pevec. Pel je v operah »Zaza«, »Traviata« in »Napoju ljubavi« ter pri nedeljskem matineju.

Pisati o pravem umetniku v resnici ni samo častna, temveč tudi nad vse druge vzvišena naloga, saj se zrcali v njegovem umotvoru pristna lepotna. Opera je umotvor, v katerem spremlja godba besedilo in dejanje. Operni pevec mora posvetiti svojo pozornost predvsem petju in igri; tudi besedilo ima sicer kot podlaga petja, svoj pomen, toda nikoli enakovreden, kajti omejenost ljudske apercepcije ne pripusti uživati obenem več lepot;

zato nima niti ena klasična opera klasičnega besedila.

Tako ostane torej za reprodukcijo opernega umetnika samo dejanje in petje, kar pa mora tvoriti harmonično celoto, da je umotvor popolen.

Toda dejanje je izraz duševnih procesov, zato spozna pravi operni umetnik najfinejše nitke in najtajnejše gube duševnih dogodljajev in to notranje življenje izraža z zunanjimi kretnjami, v čem ga pouči fisiologična psihologija in fisiognomija.

Fran Naval stoji v tem oziru na vrhuncu umetnosti, v njem vidimo plod vzornega in energičnega studiranja. V obliju, v očeh, na ustnicah, na čelu, povsod se odigrava notranje življenje in izbruh prekipajoče strasti izraža mojstrsko s silnimi kretnjami. Navalu ne uide niti to, kakega intervala je treba med nagonom in izbruhom ali zamaknenjem, med stopnjevanjem in regresom k ravnotežju (Zaza). In v duševnem ravnotežju je zopet vsak korak tako prilagoden estetičnim pravilom, tako da je Naval idealni pojav na odru in v salonskih ulogah (Traviata) vzor dvorskega obnašanja. In kako neprisilen je humor Nemorinov v »Napoju ljubavi«!

Na vrhuncu umetnosti pa stoji Naval kot pevec. Stari klasični narodi so bili prepričani, da dajejo bogovi dar petja svojim ljubljencem. Zato so visoko slavili velike pevce. Neodoljiva sila in moč umetnosti je privela stare narode do tega mnenja. In kaki pevec je Naval. Po pravici je napisal o njem znameniti češki kritik Chvála, da plava nad njim blagoslov prave, nestaračoče umetnosti. Vedlo bi nas predaleč, ako bi hoteli naštevati vse slavospeve, ki so se peli na čast visoki Navalovi umetnosti. »Njegovo petje sega do srca prosto, brez strastnega prednašanja, brez bliščega leska mičnega organa. Celo tam, kjer bi se zdelo, da mora strast preslepiti pevca, se izogne teatralnemu prednašanju.«

In predvsem je našla mati godbe — melodija — v Navalu svojega največjega zastopnika, kar je danes, ko ima Wagnerjev deklamatorični slog toliko neblagega na vesti, v resnici redka prikazen.

Vprašali se bomo, kako je to, da se je Naval povzdignil tako visoko. V prvi vrsti je to zasluga njegove globoke inteligence. Brez te ni možno dosegiti nobenemu pevcu, in naj bi imel še tak organ, umetniške višine. Le pevec-inteligenčni more obvladati vse, kar zahteva umetnost za harmonično celoto. Samo iz te inteligence se dá razlagati njegova virtuočnost pri najnežnejših finesah laške pesmi, pri razumevanju stila vsakega dela, pri obvladanju najraznovrstnejših ekstremov (Werther, Brown, Nemorin). Praga, Berlin, Švedska, Danska, Kijev, Moskva, Cariograd, celo Amerika pozna v Navalu velikega umetnika in Slovana.

Še na eno polje ne smemo pozabiti, na katerem je dosegel Naval, posebno zadnji čas, izredno višino. Naval je velik umetnik tudi v koncertni dvojni. Posebno dvorski krogi ga odlikujejo pogosto in tam ni samo dobrodošel pevec temveč tudi radi elegantnih manir dragi gost. Po vsej pravici si zasluži častni naslov »kralj pesmi«. Tudi Pražanom se je pokazal Naval kot mojster na tem polju pri nedeljskem

V velikih, zamišljenih očeh se je pojaviла tihā radost.

»Ves, France bo vesel, da ima tak grob«, je izpregovoril tihā in se ozrl po pokopališču. France je bil njegov brat. »Najlepše so njegove lučke.«

Dečki so se ozrl po grobeh, kakor bi se hoteli prepričati o istinitosti njegovih besed. V zvoniku je za kratek čas nehalo zvoniti. Komej slišen veter je potegnil in v hruški, nedaleč od dečkov je zaškripalo. Vsi so se obrnili proti nji.

»Polj je«, je vskliknil Andrejček in vstal.

»Morda je bil le veter«, je priponil Lojze.

Viktor se je zdramil iz zamišljnosti.

»Koliko sva jih polovila takrat!« Tu se je Viktor nekoliko vstavil in pogledal tovariša. Vsi so razumeli, da misli dan Francetove smrti. »Takrat sva zvedela, da jih je vse polno in Tičjem lazu. pridek meni, da bi šla lovit. Pa sem moral peljati v mlin. Rekel mi je, naj pridek potem sam v Tičji lazu. Potem sem šel. Ko sem prišel tja, zaključem: »France, France!« Nikjer ga ni bilo. Pogledal sem, ležal je na tleh. Mrtev... Meni se smili... A tebi, Tonči?«

»Sevede se mi smili...«

Lojze se je zagledal v noč in molčal. V očeh je ležala globoka žalost. Bi-

lo je videti, da je imel Franceta zelo rad.

»Smili se ti«, je odgovoril naenkrat nekoliko rogojče Andrejček, »a takrat si se tako prestrašil.«

»Lej ga, lej ga!« ga je zavrnil Tonči. »In ti se nič ne bojiš?«

»Ne bojim se!« je pritrdil odločno Andrejček.

»A vsi se bojijo smrti,« je pripomnil Lojzek s tihim glasom.

»Vsi... Pa jaz sem smrt že videl. Zato se ne bojim. Čakajte, povem... Šla sva z očetom iz Lužida ravno tod mimo. In noč je bila. Pa sem pogledal skozi vrata... Vrata v kapelici so bila tudi odprta in na pragu je stala smrt. Bela je bila in kožo je imela.«

»In nisi bežal?« ga je vprašal boječe, a z vidnim občudovaljem Viktor.

»Nisem bežal. Prekrižal sem se, pa je izginila.«

»O, zakaj se ni tudi France pokrižal?« Tonči je pogledal vprašajoče na tovariša.

»Lej ga! ker se je ubil... A če ne, bi jo gotovo odpodil. Jaz se je že nič ne bojim«, je trdil Andrejček odločno.

»Jaz se je tudi več ne bom bačil, je pritegnil Lojzek.

»Kar prekrižam se, če pride pomem,« je trdil Viktor in Tonči mu je pritrjevalno pokimal.

»Za nekaj časa je vladal molk. Loj-

ze se je zazrl proti nebu, ki je bilo polno zvezd. Nato je vzdihnil:

»Ali nas vidi France?«

Dečki so se spogledali. Vidno je bilo, da se jim je ta misel prvič pojala.

»Saj hodijo danes verne dušice po zemlji. Mama jim je postavila luč na mizo in pa kruha. Bog ve, kakšne so te dušice?« je vprašal Viktor.

»Tega se ne ve«, je odločil Andrejček.

»Jaz bi rad viden Francetovo!« je vzkliknil Tonči.

»Da, da«, je zaploskal z rokami Viktor. »Vprašal bi ga, če je lepo v nebesi.«

»Če pride, ga bom vprašal«, je začel Lojzek. »O, vem, da je lepo, mnogo lepši kakor v cerkvi. Rad bi prišel gor... Glej, ko bi imel lestvo in bi...«

Luč je začenjala ugašati in Lojzek jo je popravljal. Lojzek si je ožgal prst. Andrejček pa je utrgal dolgo, suho bliko, jo prizgal ob lučki in potegnil dim nase. Blik je za trenutek zažarela, a je vgasnila. Poskušal je še enkrat.

»Ničesar se ne sme vzeti na pokopališču«, mu je rek

skem matineju, kjer je zapel slovenske, češke, laške in francoske pesni.

Franz Naváil se je narodil, kakor znano, v Ljubljani leta 1865 v imenitni rodbini Pogačnikov. Studiral je na dunajskem konservatoriju ter nastopil prvič v Frankobrodu. Toda tukaj je ostal le kratek čas, kajti hitro se je raznesel glas o njegovi umetniški kvaliteti in leta 1895. so ga poklicali na berolinsko dvorno opero, kjer je deloval tri leta. Nato je sprejel engagement pri dunajski dvorni operi, postal je največji ljubljenc razvajenega dunajskega občinstva. To se je pokazalo posebno, ko je odhajal z Dunaja: po tisočih so se prodajale njegove razglednice in slovo je bilo tako prisrčno, da mu ni para. Dunajčani so se ločili od velikega umetnika s težkim srcem, ker so dobro vedeli, da je izgubila njihova opera nenačomestljivo moč. Najboljši njegovi ulogi na Dunaju ste bili Alfred Germont v »Traviatik« in Werther. Nato se je povrnih v Berolin. Tukaj je zopet elektriziral občinstvo v dvorni operi s svojim petjem in igro zlasti kot Werther, potem v Puccinijevem »Bohem«, posebno še v »Manonu«. Bila je takrat zlata doba berolinske opere, ko je obvladal sceno Naváil z Geraldino Ferrarovo. Kritika je pisala takrat med drugim: »Bilo je to neizrekljivo razkošje, videti te dve krasni človeški bitji, ko ste se pred očmi navdušenega občinstva kosali v božanski umetnosti. In kaj šele, ko se je pojavil v »Carmen«, prvič z Destinovo, češko umetnico svetovnega imena!«

Nato je bil steber komične berolinske opere. — Sedaj Naváil ni v nobenem stalnem ensemblu, toda kot umetnik svetovnega imena je dragi gost na prvih odrh v vseh deželah. On je c. kr. komorni pevec avstrijski, saksonski, koburg-gotski. Tri zlate kolajne za vedo in umetnost so priznana njegove velike inteligence, neštivilni redovi skoraj vseh evropskih vladarjev priznanje njegove velike umetnosti.

Toda Naváil se praškemu občinstvu ni pokazal samo kot pevec v operi ter v koncertu, temveč tudi kot dramatični pisatelj. Spisal je dve deli, veseloigro in dramo, ter ji izročil vinogradski intendanci. Drama, in sicer tridejanka »Pismo« je doživelna dne 25. oktobra premjero, uprizoritev veseloigre »Crna cvetlica« pa se je preložila na poznejši čas. »Pismo« so igrali prej že v ozkem domačem krogu v Naválovem vili v Hietzingu. Dejanje je vzeto iz aristokratičnega vojaškega življenja ter se odigrava v bližini Dunaja. Grof Maksimiljan z N. je zavdel mlado deklico, jo potem zapustil, nesrečnica pa si je vzela življenje. On pa se je oženil z mlado plemenitašnjo, obenem pa ljubuje s hčerkijo svojega logarja. Njegovo ljubezen do lepe Olge izda pismo, ki pride v roke ritmostru Jozimu z S., grofičnemu bratru, v drugem dejanju izve o njem grofica, v tretjem pa Olga, kateri se grof izpove o svoji preteklosti. Grof pokliče ritmostrja na dvoboj, toda izve, da ga ne smatrajo za sposobnega satisfakcije.

Tega ne prenese in se ustreli. Dejanje je precej vsakdanje, toda igra je precej efektna in se bo vzdržala mogoče nekoliko časa na repertoiru. Uloge so bile v rokah dobrih igralcev — ter je imela igra lep uspeh. Autor je dobil pet vencev ter bil ponovno aklamiran, češka kritika pa je sprejela njegovo delo zelo hladno.

Slovensko dijaštvu je pozdravljalo ob vsakem nastopu svojega slavnega rojaka z navdušenimi živio-klici.

Se nekal o svobodomiselnih grozodejstvih na Portugalskem.

Velevlasti so sklenile, da zavzamejo nasproti novi portugalski republiki zelo korektno stališče. Z republikansko vlado sicer občujejo, pridržale so si pa pravico, priznati novo vlado za poznejši čas. Če se pa bo nova republika več časa držala, kakor španska, ki je trajala le dve leti, je seveda veliko vprašanje. Zgodovina o portugalski revoluciji je pa zelo poučna, tako poučna, da se bomo le še večkrat pečali ž njo, ker je popolnoma prav, da zna slovenska javnost vse lumperije portugalskih svobodomislecev, ki niso prav nič boljši in prav nič slabši od naših. Portugalska revolucija ni zanimiva zgolj zaradi krvi, ki je tekla, ne samo zaradi svobodomiselnega ropanja, opustošenja šol, sirotišnic in bolnišnic, zanimiva je tudi politično.

Dvor znal, kaj nameravajo svobodomisinci. Minister pomiril kralja.

Ministrstvo in tudi dvor je 24 ur prej znal, da nameravajo 4. oktobra svobodomisinci vprizoriti vstajo in proglašiti republiko. Znan je bil celo podrobni načrt. Ministrski predsednik, framsonek Teixeru ni storil nič, da odvrne nevarnost, marveč pomiril je kralja in ne da kaj stori, čakal, da so padli prvi streli. Tudi, ko se je že streljalo, ni Teixeru nič ukazal, pač pa je ukazal, vzeti orožje kralju zvestim častnikom!

Teixeru odstavlja kralju zvestega poveljnika.

Paiva Conceiro je poveljeval trdnjavi Queluz, ko je izbruhnila revolucija. Conceiro je bil zvesto kralju vdan in se ni nikdar uklanjal loži. Ko so padli ponoči od 3. na 4. prvi streli, je ukazal Conceiro svojim vojakom, naj bodo pripravljeni. Čakal je ukazov, a ni dobil nobenih. Dne 4. oktobra med 12. in 1. uro opoldne je odkorakal na lastno odgovornost proti Lizboni in zasedel z eno baterijo izborno pozicijo. Ministrstvo je obvestil, da v dveh urah popolnoma porazi vstajo. Ob 2. uri pooldne mu je po Teixerovem naročilu ukazal lizbonski guverner Gorjao, naj takoj odda poveljstvo svojemu podveljniku, republičanu.

Drugi generali so bili na severu pripravljeni, da odkorakajo proti Lizboni. Ministrstvo jim je pa brzovabilo, da naj čakajo nadaljnih ukazov in da jih še ne potrebujete. Navidezno so poslali proti pobunjenim mornarjem nekaj municipalnih gardistov in en ba-

tajan lovcev. Vnel se je kratek boj, v katerem so vladni vojaki hitro pobegnili. Baje še celo boja bilo ni. Teixeru je izdal dinastijo in tistega kralja, katemu je prisegel zvestobo, ker bi bila drugače vstaja zadušena.

Kako je izdal Teixeru kralja.

»Giornale d' Italia« piše: »Ministrski predsednik Teixeru je pripravljal skupno z zarotniki vstajo in jo tudi dokončal. Izvabil je kralja, da se je udeležil banketa na čast brazilskemu predsedniku v samotni palači Necessidades, ko je prej ukazal odstraniti stare straže od palače. Vojakom je ukazoval sam tako, da niso mogli ničesar storiti proti revolucionarjem. Kralju zveste vojaške čete je razcepil, vojvodo Oporto, ki je hotel organizirati odporek, je odposal zvijačno v Centro. Ko ga je kralj prosil, da naj stori kaj za monarhijo, ga je nalagal, da ga čakajo zvesti vojaki v Cascaesu. Ko je kralj prišel v Cascaes, ni bilo tam nobenih vojakov.

Portugalski begunci.

V Madrid je došlo veliko portugalskih beguncov, ki so bežali pred preganjanjem krvoljčnih framsonev. Med njimi je več sto uradnikov in častnikov. V Madrid je došlo tudi več poslanec.

Kako je nastala vest o smrti Mathosa.

Slovensko svobodomiselno časopisje kriči, češ, da smo mi poročali neresnico o uredniku Mathosu, ki da še živi. Res je, da Mathos niso svobodomisinci ubili. Ampak svobodomisinci nimajo prav nobenega povoda, da se zato norčujejo. Mathos sicer živi, ampak kakor se poroča, so ga nevarno ranjenega njegovi prijatelj spravili čez mejo, ko so ga rešili po napadu na uredništvo »O Portugal«, ob kateri pričeli so ga svobodomisinci nevarno ranili. Poročilo o smrti po svobodomiselcih nevarno ranjenemu Mathosu je nastalo, ker so svobodomisinci vlažili po lizbonskih cestah z vrvjo na vratu mrtvo truplo nekega drugega duhovnika. Sploh pa so pomorili toliko duhovnikov in prelili toliko duhovniške krvi, da so svobodomiselnega grozodejstva ravno tako strašna, ako je Mathos tudi slučajno postal pri življenju.

Portugalski svobodomisinci za anarchistike.

Portugalska vlada je odpravila vse postave proti anarchistom. To je »lepčin tiste vlade, ki je morila in preganjala usmiljenke, da ščiti zdaj tiste anarchistike, ki jih preganja celo francosko svobodomiselstvo.«

Proti križu in proti procesijam.

Lizbonski svobodomiselnici občinski svet je sklenil, da prepove vse procesije kakor tudi, da ne smejo duhovniki nositi cerkvene oblike. Dva duhovnika in cerkovnika so na cesti arretirali, ker sta hotela blagosloviti dva mrliča. Nit na pokopališče ne smejo duhovniki stopiti v duhovski oblike. Lizbonski civilni guverner je ukazal, da preidejo pokopališča iz cerkvene v občinsko last. S pokopališčem nameravajo odstraniti križe in kapelice.

Nekaj, kar dá misliti.

Ravno 20. septembra je minuo 45 let, ko si je piemonteški kralj Viktor Emanuel z orožjem osvojil Rim te uropal last cerkve in papežev. Od tistega časa so nasledniki sv. Petra jetniki v Vatikanu, katere sme zasramovati vsak jud, kakor je to storil rimski župan jud Natan pred kratkim.

»Tu smo in tu ostanemo!« je po nosno dejal Viktor Emanuel, ko je zasedel novo prestolno palačo v Kvirlalu, ki jo je ukral papežu. Toda še ne 58 let star — 7 let po osvojitvi Rima — je moral palačo zapustiti, umrl je hitro.

Njegov brat Amadej pa, ki so ga španski revolucionarji leta 1871 dvignili na španski prestol, je moral že dve leti potem zapustiti Španijo in se je vrnil v Italijo.

Sin Viktorja Emanuela, kralj Humbert je bil v Monci umorjen leta 1900, ravno 30 let po osvojitvi Rima.

Najmlajša hči Viktorija Emanuela je Marija Pija, ki se je leta 1862 poročila s portugalskim kraljem. Sedaj je že 42 let vdova. Morala je doživeti, da so 1. februarja 1908 zarotniki zavratne ustreli njenega sina Karola I. in najstarejšega vnuka Alojzija. Pretečene dni pa so s Portugalskega morali bežati: stara mati (Marija Pija), mati in sin (kralj Manuel). Bežali so ponori, v megli Stara mati, hči Viktorja Emanuela, se vrača v svojo domovino Italijo revna kot beračica, brez vseh sredstev. Sedanji laški kralj jo bo moral rediti na svoje stroške. To se je zgodilo ravno 40 let potem, ko je njen očes papež uropal Rim.

Kdor misli, da je to le slučaj, prav! So pa ljudje, ki še verujejo, da se grehi očetov, posebno božji ropi, kaznujejo na otrocih še v tretjem in četrtem členu in sa se božja roka tudi v 20. stoletju ni skrila.

Idrijske novice.

i Poslovilni večer je napravila pretečeno nedeljo katol. delavska družba v Idriji svojemu častnemu članu župniku Lahu, ki se je ta teden preselil v Sv. Križ na Dolenjskem. Prostornje dvorano Didičevega hotela je zasedlo precej udov, moški pevski zbor je bil prav dobro zastopan, društveni orkester ni mogel sodelovati, ker je več godcev službeno zadržanih. Predsednik katol. delavske družbe izpregovoril prvi. Zahvaljuje se odhajajočemu župniku za ves trud in napor, katerega je imel pri družbi kot knjižničar, režiser pri igrach, kot govornik pri zabavnih večerih, ko je še kaplanoval v Idriji. Zadnja štiri leta je bil v našem obližju, a je imel še vedno pol srca za društvo, v katerem je prej štiri leta neutrudljivo deloval. Kat. delavska družba se mu je sicer že zahvalila, ko ga je izvolila častnim članom, a današnji večer najpriča, kako hvaležen je Idrijčan onemu, ki se kaj za njega potrdi. Želimu mnogo uspeha v novem delokrogu, v katerem naj nas tudi ne pozabi, kadar bode nam ostali v hvaležnem spominu. Predsednik Slomškove podruž-

mam, b me že zdauni urah uzeu, tulkjh morm pužrt, pusebn zadne čase, udkar sa začel mladini puskusat, če znaja že sami hodet.«

»Kua jh je pa tku u slaba vola spravl?«

»Eh, nad Vodnikam se jezim, ke je taka naumna zbleknu, de jajce več ket puta vé; zdej pa mladini res mislja, de sa iz šefla pamet zajemal in de nas maja že u ta malmo inazince, namest, de b se nas držal za škrice in caplal za nam, ket birmanc za botram.«

»Pa nečja?«

»I sevede nečja! Sej mende sam videš, kuku sa razpusajen; in če jh pušvarema, mi starinari, nam pa osle kažeja in se nam u ksiht reglaja ket pečen mački. Tu ja ni več za rinat in če na uja hmal spet šaberl pustavn gor upelal, na vem, kam umia pršli. Kua t pa nuca, če enga tacga razpusajenca za en teden zašijeja; še več lumpari se notr navad in kdr vn pride, je pa še desetkat slabš, ket je biu preh. Šaberl b saj kej izdau; pa tku b mogl naštimat, de b ga kar električna gnala pu ta mesnatn dele mladinu, kokr sem že jest nasvetvu u soj puvest »Dvataužent«. Tu b zaledl, mislem! Dokler b pa nubedn take mašine na znajdu, nej b jm jh pa moj prijatu gespud dohtar Trillar talu. Ta b že iz vespelam in ajfram pritsku tku, de b na pršou nubedn mladinu prekrat.«

»Tu b blu pa res fajn!« sm jest punižn dustavu. »Al kaj b pa blu, če b dubl mladini enkat ta mašina iz šaberlam u soje ruke? Kua b blu pa pol?«

»Kua pa gudrnaja, gespud dohtar? A jm želodec nagaja?« sm prašu jest gespuda dohtaria punižn, ke sm šou glih mem nega na sudnija pričat, de je moj prijatu res brez moje ubveznast enga za uh upilu.«

»Eh, moj želodec je že dobr! Če b na mou tku dobr želodec, kokr ga

»Viš, Pepe; na tu pa jest res nism še mislu. Eh, pa tu b se dal že kok pumagat. B mogla bt holt taka puštava, de šaberl vela sam za mladine do petntridesetga leta.«

»Kaj pa, če b se ker štulu med vas starinarje, ke še ni spounu petntridesetga leta?«

»Tacga nej pa tud pu vti pravie in resnic iz šaberlam našvrkaja. Kua se pa štul med nas, dokler je še mokr za ušešem. Takeh mi tku na marama med saba pr miz. Tak nas žih sam pedenaja, kdr sma kašne pedenenge putrebn; kdr jh pa na nucama, nej se pa zgebeja, kamr se čja, sam pred uči nej nam na hodja, de nas u slaba vola na sprauja.«

»Tu je že use lepu in prou! Al zdej pa še neki! Med ta razpusajenem mladinem sa pa tud tak, ke sa že zdauni petntrideset let dopounil. Kua pa iz tem?«

»Te pa tud zaslužja, de se jh prou pušten našvrka! Če je edn že tku star, s je gviš — sevede če je ta prau na prednak — že tulk narudne dubrot nabrau, de lohka iz tem dubrotam gviru du smrt. Če je pa še use gviš tku naum, de teši med mladine in stegejo soje kremples naprej pu dubrotah, tak je pa pužrešn in pužrešnast gviš tku šrafenga zasluz, če ne še bl!«

»Pa uni mende na mislja iz tem na dohtar Uražna?«

»Uražn gor, Uražn dol; kdur je enkat te leta dusegu in se še use gviš štul med mladine, ni sam pužrešn, ampak puvrh tud še nečimern in nečimernast ni ne Bugu ne ldom dupadiva, kokr veš: zatu zasluz šaberl. Če

se že kašna dama zmot za ene par let in se ušeje, jil že ni tulk za zamert; al moškega b pa zavle tega tku iz veselem naklestu, de b en čas pounu.«

»Dons modr guvareja, gespud dohtar! Dons uja gviš use prauda dubl!«

»Oh, ti pa gviš dons tku naumen guvariš, ket še nekol! Kdaj pa je še kašna dohtar prauda zgubu? Puvej no!«

»I, gespud dohtar Raunihar je že edn, ke je ja zadnč zgubu, ke je gespuda Ribnkarja zastopu. Pa Buh ve kulk je še drugeh dohtarju, ke sa prauda zgubl!«

»Paprlapa! Dej s dupuvedat, de dohtar nekol nubene prauda na zgebi! Al u dohtar Raunihar za sedem dni zaštit, al gespud Ribnkar? No, guvor!«

»Mende gespud Ribnkar.«

»No, viš! Putemtakm je ja Ribnkar prauda zgubu, ne pa dohtar Raunihar. In zavle tisteh kumedi ta dvejsetga septembra je tud Vindishar prauda zgubu, ne pa dohtar Švigli, kokr veš. Sej mende tud učas kej beres. Prjatu, če b šlu pr praudah za naša koža, b blu pu mn praud na svet

nice se je zahvalil gospodu župniku kot predsedniku. Ne samo, da je bil ves čas svojega tukajšnjega bivanja član in odbornik, se udeleževal redno shodov, temveč nastopal večkrat kot govornik in živo posegal v debato pri razpravah. Na njegovem novem mestu ni še podružnice Slomškove zveze, skušnje ima dovolj, da jo osnuje in nadljuje tam, kjer je tukaj začel. Predsednik Orlov mu častita na novem povisjanju, a obenem obžaluje, da jih zapusti oni, ki je stal pri zibelki društva. G. Jazbar se v imenu »priateljev presv. Srca« zahvaljuje, da je g. Lah zasnoval to društvo v Idriji ter tu na cerkvenem nabožnem polju organiziral može in mladinci. G. Kanduč omenja, da abstinentni krožek se je začel v našem mestu, ko je pri znani seji g. župnik prvi opozoril na važnost in potrebo abstinentov. Razume se, da so med govorji pevci prav pridno peli, večkrat ubrali kako težko in dolgo pesem, za kar so želi obilo pohvale. Koncem se je gosp. župnik sam vsem zahvalil in skupno poslovil. Veseli ga, da je njegov trud v Idriji izval toliko sadu in hvaležnosti. Res je, da se duhovnu prva služba najbolj priljubi, a še bolj mu je draga, če po trudapolnem delovanju spozna, da delo ni bilo zastonj. Zato bode radostno nosil Idrijo v svojem srcu do zadnjega zdihljeva svojega življenja.

i Avtomobile hoče na vsak način omisliti ministrstvo za naš rudnik. Razpisalo je na firme, katera bi najbolj prikladno in najceneje napravila stroj in tovorni voz za naš kraj. Pravijo, da tekmuje sedem firm. Te dni je pihal sempatije po mestu pravi orjah, ki bi stal 30.000 krov, drugi še pridejo, da v praksi pokažejo, kaj imamo od njih pričakovati. Logatec bi potem veliko zgubil radi dovoza k nam, a veliko hitreje bi bila Idrija postrežena, ako se naprava obnese.

i Čipkarstvo, kot domačo obrt bi radi vpeljali v Senožečah. Ondotni g. kaplan se je ta teden mudil pri nas, da bi na lici mesta sprevidel, kaj se dà za njegov okraj storiti. Kupčija s čipkami je zadnje leto bolj zaostala, a sedaj se zopet bolj poprašuje po tem izdelku in cene se dvigajo. Je pač modna obrt čipkarija, ki je to leto lahko na vrhuncu, da se komaj zadovolji mnogovrstnim potrebam, a drugo leto zopet ne poprašujejo kaj po čipkah, ker imajo še stare v zalogi, ali jim pa nova moda nasprotuje.

Jeseniske novice.

j Vso pamet je zmešal našim liberalcem novi občinski volivni red, katerega pa, kakor sami pravijo, še prav nič ne poznajo. Zato že sanjajo, kako se »klerikalcem« hlače tresejo, prerokejo, kdo bo zasedel županski stolec, koketirajo s Pongratzom, postrani škilijo na socialne demokrate, sekire brusijo za klerikalnega zmaja, volivnega reda pa ne poznajo! Mora biti pač zanje hud ta bavbav v žaklju!

j Tudi naši sociji so že jeli milo gledati na liberalce in preteklo nedeljo je že rdeči brat v gostilni pri Schreyu mahajoč pridigoval, kako se bodo sociji zvezali z liberalci, da skupno uduše klerikalno pošast. Nam je čisto vseeno, s kom se hočejo sociji vezati, gotovo pa je, da se bodo vezali z najhujšimi nasprotniki delavskih teženj, pa najsibodo že liberalci ali pa veliki kapital. Da bi se ljubezen med temi nasprotiji pravočasno utrdila, je zunanjji zastopnik velikega kapitala Pongratz že nastopil kot aranžer socialnodemokratskih pogrebov. Dober uspeh! Sociji bodo še gotovo tako pametni in bodo delali sami na to, da jim bo Pongratz ob njihovem pogrebu »liberos« pel.

j dravstvo. Pred takoimenovanim »Buršenavzom« na Savi je pa že tako lepo, da gotovo ni lepše pred kako arabsko bajto v orientu. Vsa nesnaga se iz hiše izliva na pot, da človeka omamljajo najpestrejši peklenki duhovi, ako mora mimo. Zdravstveno nadzorstvo, na plan! Pravijo, da je »Buršenhav« tovarniška last!

j Znamenito izjavo o ciljih socialnodemokratske organizacije je podal preteklo nedeljo njen načelnik Stare. Bilo je ob pogrebu socija Končana. Načelnik Stare je izjavil, da hočejo pri pogrebu nositi venec z rdečimi trakovi, češ, »ker je to zoper državo v prvi vrsti, potem pa seveda tudi zoper cerkev.« Take cilje ima torej socialnodemokraska strokovna organizacija. Kaj bo neki rekla takemu društvu vlada in državnemu pravnik? Nekateri sociji se sedaj jeze nad Staretovo odkritosršnostjo, pa je že prepozno!

j Lep pogreb je pa res bil! Končan je umrl kot – katoličan, in vendar so baje za pogreb sociji iskali duhovnika v Ljubljani, celo protestantskega pastorja so prosili, naj ga pride pokopat,

češ jeseniški duhovniki imajo do socialnih demokratov osebno antipatijo. Menda vendar! – Pongratz je menda agitiral, naj pri pogrebu ne gre ničče v cerkev. Sociji so ga seveda ubogali in so ostali na cesti. Zato ni treba posebne agitacije, gosp. Pongratz! – Pravijo, da bo šel Pongratz v službo k Dobrletu v Ljubljano, ker ima veselje – za pokopavanje mrliečev. – Sociji so umrela pri pogrebu kadili s cigarami. Nekaj povsem novega! – Neki pijan socij je na pokopalnišču z rokami grabil blato in ga metal v grob na rakev. S težavo ga je žena zvlekla od groba. Vse lepo in pomembno! – Ljubljanski Kocmür je imel na grobu brez dovoljenja in protipostavno nagrobnov govor. Kaj porečajo oblasti proti temu, bomo še videli! – In da je bila socialnodemokraska slovesnost dostojo končana, je še nekdo pripomnil, da je šel Pongratz v par s socialnodemokraskim železniškim uslužbencem Bolho, ki je velike postave. Zraven pa je pripomnil: »Še bolha je bila večja nego Pongratz!« – Dal Bog rajnemu večno luč, njegovim sodrugom pa pamet; zakaj, kdor bi še hotel tak pogreb od svojih sodrugov, mora imeti kurjo slepoto! Nam so se smilili rajni in živi!

Tržiške novice.

t Škrlatinka. V Šentanski dolini se Škrlatinka še vedno širi, sedaj so jo otroci zanesli že gori v hribe. Kako si cer hite šole zapirati, kadar se širi kakaka nalezljiva bolezen, le Šentanska Šola mora delati izjemo. Od 5. oktobra t. l., ko se je začel poduk na tej Šoli, je že umrlo par šolskih otrok, veliko jih je pa nevarno bolnih. Zato se ljudje začuden vprašujejo, kdaj se bodo prisotne oblasti zganile in odredile potrebno, da se bolezen omeji. Skrajno bi bilo potrebno, da se ljudstvo poduči, kako varovati otroke pred to boleznijo. Potem ko bo pomrlo veliko otrok, bo prepozno šolo zapirati in ljudstvo podučevati. Zelo se je bat, da se bolezen zanesi tudi v Tržič, potem pa bo joj! Naj se vsaj sedaj popravi, kar je bilo zamujenega!

t Pojasnilo »Napreju«. V 20. štev. odgovarja »Naprej« na nekaj notic v »Slovencu« o tržiških socialnih demokratih. Iz vseh odgovorov odseva prav rdečasta surovost, velika dušna omemjenost in zlobnost. Dopisnik je našel več stvari v »Slovencu«, o katerih med »Slovenčevimi« noticami niti sledu ni, druge zavija tako, da iz srca pomilujejo bravce »Napreja«, ki morajo uživati tako dušno hrano. Preneumno bi bilo na vse odgovarjati, toda nekaj bi vendar vprašali duhovite rdečkarje: kje »Slovenec« piše, »da je vzrok draginje, ker preveč pijete?« Dobro vemo, da zasluzek delavcev pri nas ni ravno velik, skušnja pa kaže in se vsakdo lahko o tem prepirča: po delavskih družinah, kjer žive pametno in trezno, se že shaja, ako ni kake posebne nesreče; seveda potratno ni mogoče živeti. Kjer pa začne gospodariti žganje, tam pa hitro revščina potrka na vrata. Kjer najdete prav revne družine, malone povsod nosi krivdo alkohol. To je »Slovenec« trdil, ko je pisal, da je pri nas eden glavnih vzrokov revščine pisanje, ne pa, da je pisanje vzrok draginje. In to je nekaj čisto drugega. Draginjo pač tudi mi dobro čutimo. Dopisnik bi polagali prav toplo na srce, naj drugič pazno prebere »Slovenca« in šele potem odgovarja, če mu kaj ni prav. Zelo radovedni smo tudi, koliko je tistih pridnih delavcev, ki ne utrpe dopoldne več kakor kakih pet krajcarjev za šnops ali se zadovolje samo z malo tobakom do opoldne. Če jih je res kaj, jim damo samo en svet: naj zberi tiste krajcarje in jih porabijo za tečno hrano, jim bo vsaj nekaj zaledlo. Žganje človeku itak samo škoduje, čemur morate tudi vi sociji pridržiti, saj so vas tako učili na shodih. S tobakom tudi nič ni. Z dokazi na dan!

Zaključenie kranjskega deželnega zbora.

29. t. m. se je popoldne nadaljevala seja kranjskega deželnega zbora. Še dopoldne je podal važno izjavo

deželni predsednik,

ki z vso odločnostjo naglaša, da se ravna v svojem delovanju zgorj po zakonu, katerega ne glede na desno in levo strogo izvršuje. Deželni predsednik se ne veže z nikomur, on je zvezan le s postavo. Z nenevadno odločnostjo in resnobo zaklječe tistem, ki ga dolže pristranosti, da ima on pravico od njih zahtevati, da bi bili za tako nečuvence trditve doprinesli dokaze. (Klici: Tako je! Liberalci molčo.) Če ima vsak pri-

vatnik pravico zahtevati, da se deželni poslanec dvakrat premisli, preden kaj trdi, kar je zoper njihovo čast in poštenje, sme tudi on to zahtevati. Kar se pa tiče očitanj o persekciji učiteljstva, je res le to, da jih je bilo nekaj prestavljenih in to zato, ker se jim je hotelo prizanesti, (Jarc: Prišli so na boljše!) namesto da bi se jih bilo družače discipliniralo, kakor so zasluzili; ti učitelji so se razun na drug način tudi tako pregrevili, da so uganjali politiko v Šoli in se storili nemogoče med ljudstvom.

Graf Barbo

odgovarja predgovornikom in se obrača zoper demokracijo, ki jo smatra za nevarno.

Dr. Krek

konstatira, da je on v odseku čisto jasno povedal, zakaj ne moremo budget definitivno rešiti, ker namreč ne vemo za pokritje.

Grafu Barbotu pa odgovarjam, da je usodna zmota, če se veleposestvo na Kranjskem identificira z nemštvom.

Glede na različne kritike pa odgovarjam, da se interesu S. L. S. krijejo z interesi ljudstva. To nam je čisto zaston.

Pri gospodarstvu ne pride samo denarna stran vpoštev, pride v prvi vrsti vpoštev, kaj je našemu ljudstvu nujno treba, kakšne so naloge, ki jih moramo nujno izvršiti, da to ljudstvo gospodarsko napreduje in se dvigne. Zato gredo kritike gospodov od nasprotne strani mimo nas čisto nevpoštevane.

Zato prosim, da se računski provizorij sprejme.

Pri glasovanju

se računski provizorij sprejme z glasovi S. L. S. in veleposestva. Za nekatere druge točke odsekovega predloga glasujejo tudi liberalci.

Deželni predsednik

izjavi, da je deželni zbor zaključen.

Glavar

omeni, da je bilo to zasedanje deželnega zobra najdaljše, kar jih je bilo; trajalo je nad dve leti. Nobeno prejšnji zasedanj ni bilo tako plodovito in se pozni rodovi se ga bodo spominjali. Otvorili smo lepo perspektivo kranjski deželiči če se posrečijo vsi naši veliki načrti. Zahvali se predvsem gospodu deželnemu predsedniku, vsem poslancem in svojemu namestniku. Spominjam se pa predvsem preljubljenega našega cesarja, ki mu je vse naše ljudstvo globoko vdano in zvesto do groba. Posebno letos se veselimo, ko mu je Bog dal doživeti 80. leto in naše ljudstvo mu iskreno želi, da mu Bog dà še dolgo živeti do slednjih mej človeškega življenja. Pozivlje zbornico, da zaključi preljubemu vladarju trikrat »Zivio!« Hoch!«

Z navdušenimi »Zivio!« in »Hoch!« klici se poslanci razidejo.

NUJNO PROSIMO

vse somišljenike in somišljenice za živahnje agitacijo v korist vžigalicam za obmejne Slovence. Vžigalice se dobre pri »Gospodarski Zvezki« v Ljubljani. Mnogo je še naših krajev, kjer v domovih naših somišljenikov še ni naših vžigalic. Skrbite, da bodonačvžigalice prodajete, da bodo v vseh gostilnah, v katerih zahajate, vžigalice v korist obmejnim Slovencem. Opozarjajte na raba naših vžigalic drug drugega, agitirajte zanje povsod!

Po svetu.

Prvi poljski glasbeni kongres. Iz Lvova nam poročajo: V soboto, 22. t. mes., je bil tukaj otvorjen prvi poljski glasbeni kongres, ki je zboroval do 28. t. m. Kongres je bil sklican v proslavo stolnica rojstva največjega poljskega glasbenika Friderika Chopina, ter je bil v prvi vrsti posvečen reprodukcijam njegovih del kakor tudi razmotrovjanju o razvoju poljske glasbe in vplivu Chopina na ta razvoj. Kongres so vodili najznamenitejši poljski glasbeniki, med temi svetovni pianist Padrewski, ravnatelj lvovskega glasbenega konservatorija Mieczyslaw Solty, avtor zneane opere »Marja« in reprezentant starejše glasbene generacije VI. Želenski, in drugi.

Važna ruska železnica. Iz Peterburga poročajo: Pod tem naslovom propagirajo ruski listi načrt inženirja Bernatoviča, ki ga podpirajo tudi mnoge ruske banke. Po tem načrtu naj bi se zgradila železnica, ki bi šla iz Shlobina v Prokurov preko Mosyra, Ovruga, Poloneje in Starokonstantinova. Ta železnica, ki bi bila dolga kakih 450 kilometrov, bi bila po poročilih raznih časnikov izredne strategične in gospodarske važnosti. Križala bi štiri že obstoječe železniške proge ter omogočila direktni promet vojaških vlakov iz severne Rusije v južno in zahodno ter nazaj. Pri ministrstvu leži tudi prošnja za koncesijo, da se zgradi železnica iz Podoljskega Kamanca do rumunske meje. To bi bila najkrajša proga iz Peterburga preko Rumunske na Balkan ter bi omogočila Rusiji, da pride na Balkan naravnost in obide Avstro-Ogrsko.

Kako živi Hofrichter? Odkar je Hofrichter, bivši nadporočnik, v vojaški kaznilnici v Möllersdorfu, se je malo čulo o njem. Vojaška kaznilnica v Möllersdorfu leži v bližini Badena. Več zgradb je obkoljenih z visokim zidom, skozi katerega vodijo ena sama vrata, vendar se pa skozi ta vrata še ne pride v pravo kaznilnico. Dostop v notranje prostore kaznilnice more dovoliti le najvišja vojaška sodna oblast. In tudi v slučaju, da dobi kdo to dovoljenje, se mora podvreči najstrožji telesni preiskavi. Preko prvega dvorišča vodi posetnika posebno spremstvo do kaznilničnega poslopja, kjer odpre vrata jetničar, ki potem nadalje vodi posetnika. Drugo dvorišče je obdano od kaznilničnih zgradb, ki so bile svoječasno lovske gradnje cesarice Marije Teresije, pa so bile pozneje predelane v kaznilnico. V starem delu, nekdanjem dvoru, so kaznjenci »drugega razreda«. Na stropih se vidijo še slike. V sedanji zgradbi, ki je bila svoječasno menda hlev, pa so nastanjeni kaznjenci »prvega razreda«. V tretjem poslopu so kuhinje, stanovanja kaznilničega poslobja itd. Nekdo, ki je posetil kaznilnico v Möllersdorfu, pripoveduje sledče: »Ko sem s svojim spremjevalcem došel do zgradbe »prvega razreda«, sem opazil več oseb, ki so se sprehajale na dvorišču. Bili so oblečeni v navadne meščanske obleke, na glavah pa so imeli nenavadne čepice, podobne častniškim. Na vprašanje, kdo so ti ljudje, mi je odgovoril spremjevalec, da so kaznjenci »prvega razreda«, ki so ravnomerno oblačeni v svojem polurnem izprehodu. Kaznjencem prvega razreda je namreč dovoljeno, da nosijo lastno obliko, a v znak, da so kaznjenci, morajo imeti predpisane čepice. Kaznjence »drugega razreda« takoj pri vstopu v kaznilnico na kratko ostrjejo in obrijejo, medtem ko kaznjenci »prvega razreda« smejo nositi poljubno brado. Spremjevalec mi je tudi pokazal Hofrichterja, ki je bil oblečen v sivo obliko, na glavi pa je imel čepico »prvega razreda«. V liku nikakor ni bil suh. Brke je imel goste in na kratko poročane. Zahaval se je s tem, da je metal z nogo kamenčke v zrak. To je bil torej človek, o katerem se je toliko pisalo, ki je hotel s pomočjo strupa priti do visokih časti. Na vprašanje, če se Hofrichter vedno tako mirno obnaša, se mi je zanikalo. Sprva, ko je prišel v kaznilnico, je nemirno begal okoli, govoril sam s seboj in vsakomur hotel praviti, kako je nesrečen in po krivem obsojen. Ko je videl, da se nihče ne zanima za njegovo povest, se je polagoma umiril. Pozneje sem zvedel še nekatere podrobnosti, kako živi Hofrichter v kaznilnici. Kot nekdanji častnik je kaznjenc »prvega razreda«. Ti kaznjenci stanujejo popolnoma ločeno od ostalih ter jim je razen drugih ugodnosti dovoljeno tudi kaditi tobak. Celica, v kateri je Hofrichter sam, je v pritličju ter je dva koraka široka, a tri dolga. V njej je enostavna postelja, miza, stol, klop z umivalnikom ter vrč z vodo. To je vsa oprava. Okno, skozi katero pada luč v celico, je visoko zgoraj pod stropom. Izpod stropa visi mala svetilka, ki gori vso noč, da more straža videti, kaj dela jetnik. Za zajutrek dobiva Hofrichter prejano juho, ostale dni pa krompirjevo juho, kakor tudi prikuho (lečo, fižol, ričet itd.). Enkrat na teden dobi cmoke z omako, vsaki dan pa 80 gramov mesa, v nedeljah in praznikih pa po 110 gramov. Večerje nima. S to jedjo Hofrichter sprva ni bil zadovoljen. Zlasti mu je bilo težko biti brez večerje. Opojnih pijač vobče ne dobiva. Ako hoče piti, sme iz svojih sredstev kupiti vino

Voltve na Hrvaškem.

Na podlagi došlih nam poročil moramo popraviti nekaj številk. »Seljačka stranka« je prodrla v osmih volivnih okrajih, in sicer so izvoljeni: dr. Ante in Stepan Radić, odvetnik dr. Šuperina in kmetje Jalžabetić, Jemrić, Lovreković, Kovačević in Babogredac. »Hrvatsko Pravo« z dne 29. oktobra piše, da se »Seljačka stranka« gotovo pridruži Tomašičevi večini, ki bo razven vladnih poslancev obstajala iz srbsko-hrvaške koalicije.

»Stranka prava« je dobila 15 mandatov, a Starčevičanci samo sedem in ne deset, kakor smo v soboto pisali. Vsekako se je opozicija okreplila. Sicer pa še manjka poročil o izidu ožjih volitev.

Najhujši poraz so te volitve prinesle hrvaškim Masarykovcem, ki so odleteli s poslaniškega debla kakor črviv sad. Veselo znamenje, da je v obče tudi hrvaška narava še tako zdrava, da se ne da zatreći od takih izrastkov.

Pa tudi ban je doživel razočaranje; vse mandate, ki jih je pridobil, je vzel koaliciji, s katero edino bi mogel vladati, ker le ona stoji na nagodbenem stališču. Preje je imel večino 58 poslancev, sedaj bo z največjo silo z isto koalicijo mogel zbiti skupaj absolutno večino.

Ožja volitev v Bošnjacih je bila ob 11. uri dopoludne v soboto ustavljena in se vrši danes v ponedeljek. Socijalist Bugšek je pri ožji volitvi padel in ne bo imela soc. demokracija nobenega zastopnika v saboru.

Vilhar v francoski zbornici.

Sobotna seja francoskega parlamenta je bila ena najburnejših, kar jih je kdaj doživel. Vodja socialistov je napadel Brianda zaradi postopanja vlade ob priliki splošne železničarske stavke ter je izjavil, da ministrstvo, ki samo ni edino, ni vredno, da vlada državo. Pri tem je mislil na ministra javnih del, Viviani, ki je hotel demisijonirati. Briand je zavračal očitanja socialistov ter je izjavil, da je vlada zato tako ostro nastopala proti stavkujočim delavcem, zaradi njihove revolucionarne propagande. Izjavil je med velikanskim hrupom, da je vlada prisiljena posluževati se nepostavnih sredstev, ako nima na razpolago postavnih, da varuje tako meje proti sovražniku. To pa je povzročilo velikansko razburjenje socialistov. Upili so, da je diktator ter da mora demisijonirati. Drli so proti predsedniški tribuni ter mu grozili z dejanskimi napadi. Hrup je bil nepopisen. Brianda so varovali pred napadi socialistov njegovi prijatelji. Skusal je še govoriti, a ni mogel. Socialisti in radikalci so vpili in razgrajali dalje, nakar je Briand zapustil zbornico.

nakar je Briand zapustil zbornico.

O tej pomembni seji se še poroča od druge strani: Ko je min. predsednik končal med neizmernim psovanjem skrajne levice in odobravanjem centra in dela levice govor, je ostal še pol ure na tribuni ter je bil predmet najgršim psovkom. Briand se je obnašal zelo samozavestno ter se ni dal pregovoriti, da bi preklical svoja izvajanja. Briand je hotel sicer komentirati izjavo, ki je izzvala vihar, vendar pa ni hotel izpremeniti smisla. Vsled velikanskega razburjenja, ki je vladalo v zbornici, Briand tega seveda ni mogel storiti. Ko je Briand zapustil tribuno, so ga mnogi poslanci pozdravili z odobravanjem. Zbornične sluge so ga morali varovati, ker so nekateri poslanci skrajne levice hoteli ga dejansko napasti. Slišalo se je klice: »Vrzite ga ven! Nikdar ne sme več priti v zbornico! Ministrski predsednik, ki pozivlje k zakonolomstvu! Ven!« itd. Briandu se je posrečilo priti do svojega stola, obkoljen od svojih priateljev in zborničnih slug. Ministri so mu stiskali roke, centrum in del levice pa sta skušala preglasiti krik Briandovih nasprotnikov z aplavdiranjem. Do novih hrupnih prizorov je došlo pri določevanju prihodnje zbornične seje. Nek predlog, da naj bo prihodnja seja v četrtek, je izzval novo ogorčenje med socialisti. Ko je zbornični predsednik Brisson proglašil, da se je predlog odklonil, so vstali člani skrajne levice ter grozili Brissonu, češ, da je potvoril izid glasovanja ter da predloga zbornica ni odklonila, temveč sprejela. Brisson je proti temu protestiral ter naznalil, da se prihodnja seja vrši včeraj popoldne. Ko je predsednik Brisson izjavil, da je seja zaključena, so socialisti na novo začeli razbijati ter psovati predsednika in min. predsednika. Poslanci so ostali v zbornici ter se v skupinah razgovarjali o položaju. Splošno se je povdarjalo, da more samo padec vlade dovesti do normalnih razmer. — V teku seje je prišlo do prepira tudi med socialisti in poslancu Reinachu, ki se mu predhali

vall, da ne protestira proti nepostavnostim, katerih žrtev so bili železničarji. Reinach je klical: »Nepostavnosti niso dokazane. Čakam dokazov.« Socialisti so mu kričali: »Doli z Judom!« — Sobotna seja francoske zbornice je nudila najjasnejšo sliko židovskih socialistnih demokratov.

Gledalište.

lj. Grof Luksemburški, mična ope-
reta, se je ta igrala parkrat pred natla-
čeno hišo. Skladatelj, sedaj že slavno-
znani Lehár, tudi v tem delu operira s
svojo lahkokrilo muzo, ki je zadobilu v
nas obilo ljubiteljev. Te in take stvari
ljubi naša gledališka publika, vzpored-
no z njo ravnateljstvo in operetno osob-
je, katero se v nasladni misli na kolo-
salni efekt in kulturni pomen operete
mej nami razvname dostikrat do pre-
tiranja. Umevno in opravičljivo, četudi
neokusno. Obžalovati je le, da se je od
lanskega leta težišče muzikalnih pred-
stav še za tisto boro ped, ki je še manj-
kala, pomaknilo v opereto na škodo
opere, kvalitativno in kvantitativno.
Napovedani ste dve operi »Tannhäuser« ter »Karmen«, seve v doglednem
času. V prvi nastopi kot gost gospa pl.
Foedtranspergova, v drugi nastopi kot
»Karmen« baje gospa Nadasz, dasi
imamo izborno domačo moč v gdčni
Peršovi, za katero je ta partija kot na-
lašč pisana in kljub temu, da je ta
moč angaževana solistka, brez katere
opera niti popolna ni. To bi pomenilo
drzno favoriziranje, nasprotno pa še
drznejše zapostavljanje domačina, ki
se ob nezaslišano nizki gaži vestno
trudi in zastonj čaka, kdaj bo smel izza-
kulis, kjer se ga hoče hladnokrvno iz-
rabljati v pomoč oslabelemu zboru.
Svaka sila do vremena —! Ne da se
zabraniti, če se komu ne zdi otročje
ponagajati temu ali onemu, ki mu ni
všeč, toda popolnoma izključeno je, da
bi bili na kulturnem zavodu merodajni
politični motivi, nota bene, če je kdaj
mastočno plačan za to, da skrbi za pro-
speh stvari. Tu je na mestu edino-le-
stroga objektivnost, katere pa danes
na slovenskem odru ni in to po krivdu
ravnateljstva. Gradiva se je nabralo
dovelj in razmere kriče po remeduri v
deželnem in od dežele podpiranem gle-
dališču. Toliko za sedaj g. ravnatelju v
dobrohotno vednost. Če konštatiramo
da sta bila ceteris paribus g. Povhe in
g. Buhoslav sinoči prav dobra, da g.
Iličič ni mogel na površje, ker partija
ni dosti visoka zanj, da je zbor srečno
preplaval preko sproti ustvarjenih di-
sonanc, da je bil orkester z g. kapelni-
kom vred izboren in da se je občinstvo
dobro zabavalo in zahtevalo ponovno
pleš, smo opravili z »Grofom Luksem-
burškim«.

Dnevne novice.

+ Katastrofalna tragika dr. Trillerjeve politične usode. Ljubljanski poslanec dr. Triller je v sobotni seji deželnega zбора kranjskega kruto žalil načelnika S. L. S. dr. Šusteršiča prežvekujoč iz židovsko - liberalnega graškega lista »Tagespost« posneto infamno laž, da je sankcijoniranje novih občinskih zakonov v zvezi s krvavo kupčijo med dr. Šusteršičem in vlado, češ, ta sankcija je plačilo za to, da dr. Šusteršič ne nastopi v delegaciji proti vladi v znani zadevi židovsko - mažarske banke za izkoriščanje bosanskih kmetov. Poslanec dr. Triller je imel čelo, izustiti takratne trditev v deželnem zboru, če tudi ni imel za to nobenega dokaza, razun že omenjenega pamphleta graškega židovskega lista in akoravno je dobro vedel, da dr. Šusteršič sploh ni prišel v položaj o tej stvari govoriti v delegaciji, ker so doslej zborovali samo odseki, a dr. Šusteršič, kakor znano članstva odseka sploh ni mogel preuzeti radi sodobnega zborovanja deželnega zбора v Ljubljani. Dr. Šusteršič je zato tudi takoj v sobotni seji justificiral dr. Trillerja med burnim odobravanjem zbornice. Obenem se je pa zgodilo nekaj, na kar je duhoviti dr. Triller najmanj mislil: Ob istem času ga je justificiral na Dunaju v odseku avstrijske delegacije njegov »ekspONENT in meštar hofrat Friedrich Plohl! Podrobnosti o tem v našem današnjem uvodniku. To je res katastrofalna tragika dr. Trillerja, v katero ga je zapeljala židovska »Grazer Tagespost«, lastna politična strast, ki v slepem hrepenenju po nedosegljivih laverikah ne pozna nobene meje in zapelje v neizogibno katastrofalno blamažo. Hofrat Friedrich Plohl je preskrbel dr. Trillerjevim retoriškim kozolcem neizbrisno prokletstvo smehnosti, prokletstvo, ki se ga bo držalo

celo življenje in ki ima to dobro stran da je — **pošteno zasluženo**. Zares katastrofalna tragika, ki jo omili le ena okolnost, da se ves svet smeje, izvzemš edino le dr. Trillerja samega. Kako poznamo razmere, ne najde ne enega srca, ki bi čutilo z njim. Dr. Tavčar si drži trebuh.

+ Iz »Saveza južnih Slavena«. Pri občili smo v soboto izjavo poslance Matka Mandiča v »Agramer Tagblatt-u« o političnem položaju Ta izjava je, v kolikor se tiče razmerje med Čehi in Jugoslovani in **vražj podobna izvajanjem tistega članka »Hrvatskega Prava«**, ki smo ga nedavno **zavnili**. Smisel je popolnoma ista da Čehi »puste Jugoslovane na cedilu«. Mi smo takoj trdili, da je zajelo »Hrvatsko Pravo« misli svojega članka izvestnih hofratskih krogov, t. j. iz »Saveza južnih Slavena«. Sedaj nam je gospod Mandić podal za to **dokaz** v »Agramer Tagblatt-u« za kar smo mu seveda hvaležni. Ne do tikamo se pa prav nič osebe g. Matka Mandiča, kajti on ni storil drugega, kakor da je iz dunajske hofratske sklede zajeto politično modrost prodanaprej. Veseli nas le, da se je posrečil razkriti z vso potrebno jasnostjo prvo ni vir hujskarij zoper sloga med Čehi in Jugoslovani. Iz tega pa sledi tudi eklatantnejše **infamost Trillerjevega lista »Slovenski Narod«**, ki je s prirejeno in še posebej premišljeno lažnjostjo razširjal, da je bil članek »Hrvatskega Prava« inspiriran po — dr. Susteršiču! Značilna pa je tudi dr. Mandičeva izjava v vseučiliškem vprašanju. Da g. dr. Mandić podarja, da jugoslovanski poslanci ne obehajo od zahteve za enakopravno zagrebškega vseučilišča, je to v toliko pravilno, da »Slovenski klub« stoji z moško doslednostjo na tem stanju, med tem ko merodajni činitelji »Saveza južnih Slavena«, med katerimi pa ne spada g. Mandić, že **leže na trebuhi!** A g. Mandiču osebno je gotovo resno za to stvar, to verjamemo. Vprašati pa moramo g. Mandiča, kako pride do tega, da **prodaja jugoslovanski odporn za eno, reci eno profesuro na praškem vseučilišču in za en ministarski frak?** Kdo je pooblastil g. Mandiča za oddajo takih izjav, ki so protislovju s soglasnimi sklepi vseučiliškega kluba? Ali g. Mandić, ki je gotovo sam prost vsakega štreberstva, ne uvideva, da s takimi izjavami kompromitira najvažnejše kulturne zahteve Slovencev in Hrvatov! S tako izjavom more soglašati le tisti, kateremu je **ministrski frak vse, narodni blagopoljnič**. Svetujemo g. Mandiču, kateremu ne odrekamo osebnega spoštovanja, naj bo **skrajno previden**, kadar sprejme kak političen poduk iz **prosluh hofratskih ust.** Vprašamo pa g. Mandiča tudi, s katero pravico deli razpolaga v svoji izjavi z večino jugoslovenskih posancev, kajti **polovica jugoslovenskih posancev** je že dane v »Slovenskem klubu« in tudi v drugi polovici, ki je še zbrana v »Savezu južnih Slavena«, prav gotovo niso odobravajo vsi tiste izjave, za katero g. Mandić prevzel s toliko požrtvovanostjo odij. G. Mandiču svetujemo na resneje, naj bo skrajno previden pri občevanju z izvestnim hofratom in namu ne krije gotovih pustolovnih političnih operacij s svojim poštenim imenom.

+ Deželna banka. v seji kraljskega deželnega zborna 29. t. m. se je izvolil kuratorij za deželno banko. Izvoljeni so: Za predsednika deželne banke g. Karol Pollak, tovarnar v Ljubljani. Podpredsedniki: Ivan Kregar, Jožef Lončarič, podješnik, Jožef Šiška, stolni kanonik. Kuratorji: Anton Belec, župan v Št. Vidu, baron Ottokar Apfaltzern, graščak v Križu, dr. Ivan Šusteršič, Ivan Traven, ravnatelj »Zadržne Zvezze«. Jožef Mandelj, deželni poslanec, dr. Ferdinand Eger, odvetnik, dr. Karol Triller, odvetnik, dr. Danilo Majaron, odvetnik. Namestnika: Anton Rojina, mizar v Ljubljani, Peleš Križaj, tovarnar v Št Petru. Revizorji: Franc Bartol, župan v Sodražici, Anton Kobi, veletržec na Bregu pri Borovnici, Andrej Šarabon, trgovec v Ljubljani, Henrik pl. Schollmayer - Lichtenberg, Rajko Marenčič, trgovec v Kranju, Ivan Zabret, župan v Bobovku pri

+ Belokranjska železnica. Liberalne stranke se res ne more z ničem u boljše primerjati kakor z gdom, ki si mu stopil na glavo, pa siče in griz okoli sebe. Do najnovejšega časa so liberalci lagali, da je S. L. S. sklenil »kravjo kupčijo« z vladom, ko pa je dr Šusteršič to laž do dna razkrinal, se lotili druge: belokranjske železnice. Prej so vpili, da vlada te železnice sploh ne bo gradila, zdaj pa zavijajo izjavo, ki jo je podal ministrski predsednik baron Bickerath 29. t. m. v de-

legacijskem odseku za zunanje zadeve. »Slovenski Narod« je pod šefredakterstvom dr. Trillerja seveda tako pošten, da Bienerthove izjave ne podaja doslovno. Bienerth je glasom c. kr. kore spondenčnega urada rekel, »da so se zoper načrt po zadnji pogodbi z Ogrsko sklenjene zgradbe liške železnice, ki se je nameravala kot nadaljevanje projektirane kranjske železniške zveze iz Novega mesta čez Metliko v Karlovec, pojavili mnogoteri pomisleki gradbe- no- in obratnotehniškega značaja. Zato obdevne vladi resno mislita na projekt takozvane unškodolinske zveze namesto liške železnice, pri čemer bi morala stroške te zvezze, ker bi se šlo za nadomestilo za liško železnico, nositi ogrska vlada. Minister je razjasnjeval prednosti te zvezze in naglašal, da se razun železniške zveze iz Novega mesta skozi Metliko na Karlovec projektuje tudi zgradba železniške zveze med Ogulinom in Bihačem na hrvaškem ozemlju. Iz te izjave se jasno razvidi — kar je tudi drugače že davnaj ugotovljeno — da za belokranjsko železnico ni niti najmanjše nevarnosti in da se bo z vso gotovostjo zgradila, naj potem Ogrska gradi železniško zvezo skozi Liko ali skozi unško dolino in naj se gradi še zveza iz Ogulina v Bihač. Vse to je za Belokrajino bolj postranskega pomena, ker Belakrajina dobi železnico in se skozi Karlovec zveže z jugom po tej ali po oni poti. Belokrajina se bo gospodarsko dvignila, se bo zvezala s svetom in izvažala svoje izdelke, kar je glavno in za kar je šlo v prvi vrsti. Kaj pa je »Narod« iz tega naredil? »Narod« piše, da je ministrski predsednik le »nekako« obljubil, da se belokranjska železnica zgradi in da je nevarnost, da »belokranjska železnica pade v vodo«! Tako hoče liberalno glasilo zopet begati javnost. Iz ministrove izjave same je že jasno razvidno, da se zdaj za belokranjsko železnico prav nič več negre, ker ta je popolnoma gotova stvar ampak da gre le za to, se li potem napravi zveza skozi Liko ali skozi dolino Une. Sicer pa dela »Narod« zopet dr. Šusteršiča odgovornega za to, da je baron Bienerth nasedel ogrski vladni, ki je zvijačno izračunala stroške za zvezo skozi Liko po svojem mažarskem konzorciju tako visoko, da je baron Bienerth od usmiljenja kar počenil in začel »resno premišljevati«, ali bi ne bilo res bolje železnico izpeljati skozi unško dolino, kar je seveda čisto po mažarskem okusu, ker s tem zopet Avstrija ne bo direktno zvezana z Dalmacijo. Kako naj je dr. Šusteršič te zakrivil? Bilo ga ni v odseku, ko je Bienerth podal to izjavo, prati »Narod«! Seveda ni bil, ker sploh ni mogel biti, saj se je isti dan vršila važna zaključna seja kranjskega deželnega zbora in mu sploh ni bilo mogoče v odsekih delegacije svoj mandat izvrševati, ker je istočasno zborovalo naše deželno zastopstvo. Če bi bil dr. Šusteršič v odseku ali ne, bi bil Bienerth podal to izjavo, ki je presenetila vse poslance brez izjeme, ker je baron Bienerth svoj tehtelmehtel z ogrsko vladom ves čas skrbno skrival! Kar se pa tiče tega, da po Bienerthovi izjavi »ni nihče vstal in protestiral«, se nam zdi, da v tem vnanjem odseku sedi tudi neki hofrat Miroslav Ploj, ki bi bil lahko odprl svoja usta, saj je načelnik »Saveza južnih Slavena«, ki imajo tudi direktno zvezo Avstrije z Dalmacijo v svojem programu! Bienerthu bo že dala odgovor avstrijska zbornica in tudi v delegacijah bo še veliko prilike mu dopovedati, kakšna je njegova dolžnost kot avstrijski ministrski predsednik, in takor poznamo naše poslance, ki so vedno bili in so v najodločnejši obstrukciji zoper vlado, ne bodo pri tem zadnji! Belokranjci pa bodo čisto neodvisno od tega dobili svojo železnico, čeprav jim je liberalci

+ **Bienerthovo izjavo** smo dobili zadnji hip v popolnejši obliki v roke in v tej izjavi Bienerth odločno povdarja, da se bo belokranjska železnica zgradila, opozarjajoč izrečno, da je na to avstrijska vlada po postavi 30. decembra 1907, drž. zak. št. 281, vezana. Proti koncu svoje izjave pravi Bienerth še enkrat, da se bo belokranjska proga brezpogojno gradila (»abgesehen von der Beibehaltung der Bahnverbindung von Rudolfswert über Möttling nach Karlstadt«). Gre le za nadaljevanje belokranjske železnice od Karlovca ali skozi Liko ali skozi unško dolino, pri čemer je treba povdarjati, da bi bila Belakrajina tudi skozi Uno zvezana z Dalmacijo, ker je Bienerth izjavil, da bi se v tem slučaju na vsak način napravila zveza z Dalmacijo. Glede tega se bo avstrijski parlament že pomenil z baronom Bienerthom in pričakovan je, da se moženki poseti

nikakor ne bodo posrečili, ampak naš »Slovenski Narod« ne bo ne v enem ne drugem slučaju užival veselja, da bi Belokranjcem odjedel železnico, ker ta je tako gotova, kakor amen v očenašu!

+ Iz c. kr. deželnega Šolskega sveta. Imenovani so: Viktor Porubsky za Staro cerkev pri Kočevju, Josip Kosec za Honjak, Elza Lušin za nemško delniško šolo v Ljubljani, Leopoldina Piano za Senožeče, Katarina Šašelj za Jugorje, Ivan Zaplotnik (veroučitelj) za Ljubljano. Vpokojena: Pavla Koblar-Fleš. Na šoli v Žužemberku se ustanovi novo učiteljsko mesto, od kloni se pa ustanovite posebnega veroučitelja na vrhinski ljudski šoli. — Enorazrednici v Kovorju in v Notranjih goricah se razširita v dvorazrednici. — Jožefa Majde je imenovana za Križe pri Tržiču. — Ivan Blagajne in M. Blagajne se prestavita z Vač v Dole pri Litiji. — Imenovani sta Leopoldina Garbas za Vel. Lašče in Marija Sodnik za Bevke.

+ Iz deželnega odbora. Dr. Lampe je nastopil tritedenski dopust.

+ Srednje šolstvo. Stalno se nametijo z naslovom profesor: Karol Kunc v Novem mestu, Jurij Kuželički na državni realki v Idriji, Franc Verbič na prvi državni gimnaziji v Ljubljani, Anton Frigel na nemški gimnaziji v Ljubljani, Ivan Polonič v Kočevju, Alfonz Eisenberg na realki v Ljubljani, Friderik Hirsch v Kočevju.

+ Grozča demisija ogrskega in avstrijskega ministrstva. Avstrijski in ogrski ministrski predsednik imata hude dneve; avstrijska vlada in ž njo avstrijski parlament je odločno proti odpalačilom v gotovini, katero zahteva ogrska vlada. Odplačilo v gotovini pomeni največjo škodo za avstrijsko gospodarstvo, atentat na avstrijske davkopalcevalce. Obligatna odpalačila v gotovini niso malenkosti, ampak so življensko vprašanje za avstrijsko gospodarstvo. Ko bi se to uresničilo, potem bi naš denar na Ogrsko izginil, avstrijski kredit pa bi bil silno zadet. Niti misliti ni na to, da bi avstrijska vlada na to pristala.

+ Zaupen shod v Mariboru. Za včeraj, dne 30. oktobra so bili sklicani zaupniki V. L. S. slovenskega Štajerja na zaupno zborovanje v Maribor, da se jim poda natančno poročilo o pogajanjih in predlogih, tičočih se delomožnosti štajerskega deželnega zbora. Predsedoval je načelnik S. K. Z. državnih in deželnih poslanec Roškar. Debate so se udeležili dr. Jankovič, dr. Leskovar, Novak, Vrečko, Krambergar, Preglej, Majcen, Meško, Kumer in dr. Korošec. Poslanci so se pozvali, da vztrajajo v obstrukciji, nakar se je sprejela soglasno naslednja resolucija: »Shod slovenskih zaupnikov iz Spodnjega Štajerja, zbran dne 30. oktobra v Mariboru, odločno zavrača vse napade na slovenske poslance zaradi njih taktike v deželnih izjavljih, da so se ti poslanci po vsej pravici postavili samo v bran zoper neprimerno zapostavljanje Slovencev, ki se kaže n. pr. v tem, da od dvajsetmilijskih izdatkov za človekoljubne, sanitarne, narodno-gospodarske in deželnoupravne potrebe ne pride niti en milijon na Slovenski Štajer; da v deželnem šolskem svetu ni nobenega zastopnika slovenskega ljudstva; da si Nemci vzdržujejo s skupnim denarjem nad 20 meščanskih šol, a Slovencem ne dovolijo nobene; da na 8 spodnještajerskih bolniških zavodih ni noben Slovenc kot zdravnik pripuščen; da je med deželnimi uradniki komaj 4% Slovencev; da se dobava za deželne zavode oddaja edinole Nemcem itd., itd., Stojec na načelnem stališču, da si naj svoje kulturne in gospodarske zadeve vsak narod sam upravlja, vzame zaupni shod poročilo deželnih poslancev z odobravanjem na znanje ter jim izreka glede dosedanjega postopanja popolno zaupanje.«

+ Shod v St. Petru na Krasu. Kmečka zveza za postojnski okraj je imela včeraj popoludne občni zbor v St. Petru. Zborovanje je vodil župan in načelnik zveze g. Penko. V odboru so bili izvoljeni: Penko Matija, župan v St. Petru; Baraga Matija iz starevsi; Čebokelj Franc iz Smihela; Erzar Matija, dekan v Postojni; Hrovat Ivan iz Senožeč; Lenčak Eranc iz Postojne; Penko Andrej iz Slavine; Turk Jakob iz Hrenovic; Strukelj Ivan iz Studenega in Vilhar Franc iz Vel. Otoka. Nato sta poslanca Žitnik in Ravnikar a poročala o delovanju deželnega zbora in pojasnila vse važnejše sklepe, ki se tičejo kmetijstva in deželnega gospodarstva. Mlekarski nadzornik g. Legvart je govoril povzdigli živinoreje in izboljšanju hlevov. Mnogoštevilni zborovalci so živahnno pritrjevali vsem govornikom in odobrili naslednje resolucije: 1. Županstva ob Pivki naj ponovno prošnie na deželni odbor, da

čim preje izdela načrt za nujno potrebljeno uravnavo Pivke. 2. Ker Notranjska prideluje obilo sena, ki ga morajo posamezniki večkrat prodajati po slepi cenii, naj bi se osnovala posebna zadruga, ki bi omogočila prodajo sena po primernih cenah. 3. Naprosoj se se državni in deželni poslanci, naj delujejo na to, da se meščanska šola v Postojni preosnuje v realno gimnazijo, ki naj jo vzdržuje država. 4. Da se poživi delovanje kmečkih zvez, naj se o prilikih sklice shod zaupnikov v Ljubljani. Po shodu so posamezni volvici poslancem izražali razne želje glede cest, vodovodov itd.

+ Shod v Dev. Mariji v Polju. Včeraj popoldne se je vršil v Dev. Mariji v Polju pri Županu delavski shod, na katerem je govoril dež. posl. Gostinčar o draginji in Iv. N. Gostinčar o novem občinskem volivnem redu. Debate so se udeležili gg. župan Dimnik, kaplan Prijatej in drugi. Shod je izrekel popolno zaupanje posl. S. L. S. osobito voditelju dr. Šusteršiču in posl. Gostinčarju.

+ Liberalna naprednost. Idealni »Tovariševci« so napadli v »Narodu« učitelja Smerdelja, ker se je zglašil za preizkušnjo za meščanske šole. Gotov kliki »naprednih« učiteljev ni bilo nikoli všeč, ako se je kdo dalje izobrazeval. Konjsko kopito notice ima pa še drugo stran. Pisce hoče očividno vplivati na izpraševalno komisijo. Kako človekoljubno! Imamo prevzimo mnenje o komisiji in niti izdaleka ne dvomimo o njeni nepristranosti. Seveda, bilo bi nekaj nečvenega, ako bi napravil kdio izpit tudi iz nemščine, dočim je svojčas »učeni« Gangl odstopil od izpita, dčni predsednik Jelenec je pa napravil »skušnjo« samo iz slovenščine. Žalostno je to, da hočejo učitelji svojemu tovaršu v stremljenju po izobrazbi polena metati!

+ Liberalni humbug. Kdo se ne spominja s kakšnim ogorčenjem so naši liberalci v prvi seji deželnega zbora dne 5. oktobra nahrulili vlado, ker ni hotela priporočiti župana Hribarja v potrjenje, in ker je razpustila občinski svet. Kljub temu, da so imeli priliko izjaviti svoje mnenje in označiti svoje stališče pri debati, ki so jo sprožili poslanci S. L. S. s svojo interpelacijo na deželnega predsednika, so vendarle stavili nujni predlog, da deželni zbor izreče svoje ogorčenje nad ustavolomstvom vlade, ki hoče z nepotrditvijo kaznovati Hribarja kot opozicionalnega (kdo se pri tem ne smeje?) poslanca. Nujni predlog liberalnih poslancev je bil odkazan ustavnemu odseku. Toda kako veliko začudenje je bilo pri poslancih naše stranke, ko so iz ust. dr. Trillerja, ki je nujni predlog sestavil in utemeljeval, slišali, da želi on, naj se da njegov nujni predlog ad acta, naj se ga spravi v arhiv in naj sploh odpade vsako poročilo za zbornico! Tedaj na eni strani grometi in trillariti zoper vlado in trutiti čas, takrat pa, ko se ima stvar rešiti, pa se stisne rep med noge in zbeži kot polit kužek! To se pravi iz deželnega zboru, iz javnosti in iz volilcev norce briti.

+ Montecuccoli — namreč admiral Montecuccoli — ni všeč »Slovenskemu Narodu.« Posvetil je temu možu, ki je po priznanju tudi inozemskih strokovnjakov za Tegetthoffom najboljši šef mornariške uprave, kar smo jih v Avstriji kdaj imeli, cel članek. Mož se trudi, da popravi strahovite napake, ki jih je delal zlasti bivši šef mornarice baron Sternegk, ki je kriv, da moramo izranžirati vse tiste, kište, ki so se za njegovega časa izgradile, in Montecuccoli ima gotovo neutajljivo zaslugo, da je za Tegetthoffom bil prvi admiralski, ki je začel delati po določenem in smoternem mornariškem programu. O teh rečeh naj »Narod« molči, ker jih čisto nič ne razume, kar mu pri prilikah lahko še jasneje dokažemo. Gre zdaj le zato, da »Slovenski Narod«, glasilo stranke, koje odlični član sedi v »Zvezni Jugoslovanov«, napada Montecuccolijev moderni mornariški program, poslanec »Saveza« gospod Matko Mandić pa je v delegaciji prav ta program z največjim navdušenjem pozdravil in ranj tudi glasoval. To je eno, drugo pa je, da je gospod Matko Mandić tako pametno ravnal ne samo kot patriot ampak tudi v interesu slovenskega prebivavstva na jugu, ki s povzdigo mornarice veliko pridobi. Mornarica da zlasti Istronom in Dalmatinom veliko kruha. Sicer pa je povzdiga mornarice nujno potrebna, zakaj to vsak otrok uvidi, da v slučaju neizogibne vojske z Lahom ne bomo laških dreadnoughtk mogli premagati z ribiškimi barkami in »trabakeljni.« Da so se pa dreadnoughtke začele graditi, tega nista kriva ne Aerenthal ne Montecuccoli, ampak posredno Anglija, ki je s tem začela in neposredno Italija, ki je pred nami začela graditi ladje

velikanke — gotovo ne zato, da bi z njimi po Adriji lovila ribe. Sicer pa je »Narod« sam neravnodolgo dolgo temu priobčil navdušen flottenvereinski članek za povečanje mornarice, s katerim se njegova sedanja izvajanja nikakor ne strinjajo. O mornarici naj sploh nikoli nobeden ne piše, ki je ne pozna, ker se je tu tako lahko temeljito vrezati in blamirati.

+ Slov. kat. akad. društvo »Dan« v Pragi ima svoj III. redni občni zbor dne 31. t. m. ob 7. zvečer s sledenjem dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika II. občnega zboru. 2. Čitanje zapisnikov bratskih društev »Zarja« in »Danica.« 3. Poročilo odborovod o II. občnega zboru in poročilo celega tečaja. 4. Poročilo revizorjev. 5. Volitev odbora. 6. Volitev revizorjev. 7. Sprejem novih članov. 8. Slučajnosti. — Lokal: dvorana društva Arnošta s Pardubic.

+ Slov. kat. akad. teh. društvo »Zarja« si je izvolilo na občnem zboru dne 28. oktobra 1910 za zimski tečaj sledenje odbor: Tehn. Fr. Rueh, predsednik; med. Ivo Bevc, podpredsednik; iur. Fr. Detela, tajnik; iur. Jak. Hodžar, blagajnik; phil. Jos. Lovrenčič, knjižničar; iur. Ant. Kodrè, gospodar; iur. Pavel Rupnik, odborniški namestnik.

+ Častna imenovanja. Dr. Leopolda Lenarda je imenovala zveza galiških požarnih bramb svojim častnim članom ter mu je izročila krasno izdelano diplomo. — Dalje ga je imenovala krščansko socialna kmečka zveza svojim častnim članom in mu poslala lepo izdelano diplomo s sledenjem vsebine: »Živel vrli narod slovenski in njegovi plemeniti sinovi! Jasno Velemožnega Njegamoč duhovnika doktorja Leopolda Lenarda imenuje poljska kmečka krščansko socialna zveza v Loniovah v Galiciji iz občudovanja plemenitih zaslug na polju slovenskega braterstva in iz presrečnega priznanja svojim častnim članom in v dokaz mu izroča to diplomo.« Sledi datum in podpisi.

+ Pozor! Dogajajo se slučaji, da razna županstva pošiljajo v Ljubljano s spremstvom bolnike, ki so namenjeni v deželno bolnišnico, posebno pa še umobolne, in sicer velikrat samo z županskim svedočbo. To pa ne zadostuje. Da se izogne vsled te pomanjkljivosti raznih neprilik, katere posebno občutijo spremjevalci in tukajšna občinstva, se županstva pozivajo, da prihodnjič priloži k svedočbam tudi zdravniška spričevala, ker drugačno se lahko zgodi, da v dvomljivih slučajih bolniki v bolnišnico sploh ne bodo sprejeti. Če se pa rabi rešilni voz, se s tem brez zdravniških spričeval sploh ne morejo prepeljati v bolnišnico.

+ Nad prepdom se je obesil. Iz Bazovice poročajo: Nedaleč od Bazovice, in sicer na dnu nekega propada, so našli truplo moža, ki je bilo že precej strohelo. Zendarmi s pomočjo nekaterih vaščanov so ga potegnili izpod prepada. Bilo je to truplo dozdevno 40letnega moža. Smrt je moralata nastati že pred 10 dnevi. Nesrečnež se je bil obesil z vrvjo na veji drevesa, ki rase navpično nad propadom. Ko je bil že mrtev, je počila vrv in truplo je padlo v brezno. Pri njem se ni našlo nič posebnega. — Truplo so prepeljali v mrtvašnico pri sv. Justa.

+ Orožniki v pokolu na Kranjskem se vabijo k tovariškemu sestanku ki se vrši v nedeljo 6. novembra ob 10 uri dopoldne v restavraciji »Novi svet« Prešernova soba, Marija Terezija cesta v Ljubljani. Pogovor bode o stavnih težnjah in razprava o slučajno stavljenih predlogih.

+ Osebna vest. Učitelju telovadbe na učiteljsku v Gorici gospodu Jožefu Janovskemu je podeljen naslov »profesor.«

+ Obesil se je v svoji spalnici v žitkarjo Jožef Soklič v Gradu, okraj Radovljica.

+ Legar se je pojavil v Hudejah, občina Trebnje. Na legarju je obolela rodbina šestih oseb.

+ Razpisan je lov občine Poljane.

+ Gospod Gorčar Maks, dosedaj kaplan v Šmartinu pri Saleku, je izstabil iz lavantinske škofije in odšel v Dubrovnik, da tamkaj vstopi v dominikanski red.

+ Iz St. Vida nad Ljubljano. Dne 30. t. m. je predaval v telovadnici Orla gosp. župnik Zabret. Ker imamo sedaj ravno popravljeno deloma prenovljeno pokopališče, je gospod predavatelj predal pokopališču in o zahtevah verske in cerkvene oblasti o redu na pokopališču. Obisk je bil mnogobrojen. — »Mlinar in njegova hiša« ta krasna žaloigra se bo predstavljala v nedeljo dne 6. novembra ob 7. uri zvečer ravno tam. Električna luč v dvorani zasveti v nedeljo zvečer prvič. Otronkom vstopni dovoljen.

+ Pri kemični tovarni v Mostah pri Ljubljani je kupila in plačala kemična tovarna od gospoda Elija Predoviča svet za razširjanje ondotne ceste. Davkopalčevalci vprašamo županstvo, zakaj se ona cesta v toliko ne razširi v kolikor je kemična tovarna od kupila sveta za cesto. Cesta, ki pelje mimo kemične tovarne, je tako označa, da se dva voza ne moreta srečati. Kolikor vemo uživa tisti svet še vedno gospod Elija Predovič. Tudi vemo, da sta se občina in kemična tovarna pogodile tako, da nasuje pot kemična tovarna. Če se to v najkrajšem času ne izvrši, smo primorani celo stvar naznaniti na višje mesto. — Iz cele zadeve se vidi, kakšen je občinski odbor.

+ Poroka. V soboto, 28. oktobra, se je poročil brat podpredsednik vipavskoga Orla z vipavsko Bogomilo g. Kodretovo. Slovesnost se je vršila jako svečano s sveto mašo. Marijina družba je zapela vrlji svoji članici himno »Ob poroki«. Bilo srečno!

+ Društvo »Skalnica« v Gorici bo zidalo svoj dom. Društvo šteje nad 500 društvenic, ki so vse vrlje katoličanke in Slovenke. V novem domu bo dvorana za zborovanja, pa tudi sobe za stanovanje brezposelnim društvenicam.

+ Kjer še ni podružnice »Slovenske Straže«, naj se osnuje tukaj v meseca novembra. Pojasnila daje pisarna »Slovenske Straže«, ki preskrbi vse predpriprave in tudi govornika.

+ Triglavsko železnico. List »Elektrotehnika« poroča, da bodo od Bohinjske Bistrike do Velega Polja vozili avtomobili z 80 konjskimi močmi, od Velega polja pa bo zgrajena električna vzpenjača do vrha Triglava. Tozadneva akcijska družba se snuje.

+ Stavka v tržaškem sodišču. V tržaškem deželnem sodišču so začeli zopet nekateri zaprti Italijani stavkati z lakoto. Kakor znano so se vršile dne 4. septembra v Trstu demonstracije proti Italijanom, pri čemur so Italijani napadli več Slovencev ter demolirali tudi neko slovensko kavarno. Kot povzročitelje teh izgredov so zaprli več italijanskih razgrajalcev, ki so zaprli že dva meseca.

+ Ogenj. Požar je izbruhnil sinoči, v nedeljo, zvečer v Stražišču pri Kranju. Uničil je popolnoma poslopje posestnika Janeza Tiringerja. Začala je najbrž zlobna roka. Na lice mesta je došla poleg domača tudi še kranjska in žabniška požarna brama. Pohvaliti moramo to pot zlasti spretnost kranjske požarne brambe.

+ Kolera na Dunaju. Dunaj, dne 31. oktobra. V Franc Jožefovi bolnišnici je umrl delavec Franc Klaus s kolero sumljivimi znaki. Preiskava še ni končana, vendar vsi znaki kažejo na azijsko kolero.

+ Montanistična visoka šola v Pragi. Pribram, 31. oktobra. Tukajšnja montanistična visoka šola bo prestavljena v Prago ter bo imela češki in nemški oddelek. Češki krogli zahtevajo kot nadomestilo v Pribamu poljedeljsko akademijo z dveletno učno dobo in prometno akademijo.

+ Krasen gledališki oder stavi ravnikar sloveča tvrdka Wilhelm Hamann iz Düsseldorfa v društvenem domu v Mekinjah. Delo bo v 8 dneh končano. Z veseljem konstatiramo, da je slikarija naravnost krasna, umetniška. Znani so nam gledališki odri po kranjski deželi. Toda mirno lahko rečemo, da je ta oder — izvzemši gledališkega odra v deželnem gledališču v Ljubljani — sedaj najlepši in najuporabnejši. V kratkem bosta objavila »Slovenec« in »Domoljub« strokovna oceno o tem lepem delu.

+ Lov na dražbi. V sredo 3. novembra se proda na dražbi v Višnji gori okoliški lov. Lov je razdeljen v tri večje dele, vsak del bo prodan posebej. Za ljubljanske lovce ni tako pripravljeno,

7

na sv. masa Missa in hon. »Sanctorum omnium«, zl. Vinc. Goller, Gradual Timete Dominum in ofertorij Justorum animae, zl. Ant. Foerster.

Ij Musica sacra in stolnici. Jutri na praznik Vseh Svetnikov ob desetih: Missa solemnis (in A), Graduale »Timete Dominum in ofertorij Instorum animae«, Zl. Ant. Foerster. — V sredo na dan Vseh vernih duš ob desetih: Requiem in Libera, zl. Marko Koch, sekvenca »Dies irae« zl. Jož. Gruber.

Ij Mestno ledencu v klavnici bodo sedaj vendar-le popravili. Leta in leta so bile ondi v zdravstvenem oziru skrajno škandalozne razmere, katerih »vzorno Hribarjevo občinsko gospodarstvo«, ki nam je zidal hotel Tivoli, ni odpravilo. Čudimo se pa, da je pri odjadi del naš slavnostni mestni stavbinski urad zavzel stališče, da domačini niso sposobni izvršiti nove ledenice. Zahtevamo, da se vsa dela razpišejo, da se bo videlo, kako utemeljeno je stališče mestnega stavbinskega urada. Sploh bi moral biti nedopustno, da mestni stavbinski urad sam išče in izbira podjetnike.

Ij Mrtvega našli. Danes zjutraj so našli v jarku ob Ižanski cesti mrtvega ležati na trebuhi delavca Gašperja Selškarja, rojenega v Horjulu in tja prisostnjega. Policijska komisija je dognalala, da je bil mož precej udan alkoholu in je najbrže zašel v cestni jarek, kjer je padel in prišel z glavo v vodo in tako vsled otrpenja srca umrl. Njegovo truplo so prepeljali v mrtvašico k Sv. Krištofu.

Ij Umrl so v Ljubljani: Salo Ivan, zidar, 25 let. — Karolina Kvajser, strojevodjeva vdova, 76 let. — Franc Klemc, bančni uradnik, 60 let.

Ij Tatvini. V Cerkveni ulici štev. 5 je bilo Ani Tomazinovi iz veže ukradeno črno krilo vredno 14 K. Mizarskemu pomočniku Antonu Cilarju je na Sv. Martina cesti neznan tat ukradel včeraj zvečer s kolesa karbitno svetilko vredno 5 K.

Ij Nevaren tat aretovan. V noči od 28. na 29. t. m. je bilo hlapcu Ivanu Glavanu na Poljanski cesti iz nezaklenjene shrambe ukradeno več obleke. Osumljen je bil hlapec Silvester Zajc, rojen leta 1878 v Dolah pri Kamniku. Ker je ta pripovedoval Glavanu, da je našel srebrno uro in širi srajce, katere reči so bile faktično ukradene nemškemu Koscu, ga je policija aretovala. Pri preiskavi so našli vso Glavanovo obleko, kakor tudi ukradeno uro in srajce. Izročili so ga sodišču.

Ij Nepoštena natakarica Jožefa Mohar, 17 let starca iz Straže, je služila za natakarico v Zupančičevi gostilni na Dolenjski cesti. Opotovano sta opazila Zupančičeva, da nekdo jemlje denar iz zaklenjene omare. Stavila sta za to natakarico na odgovor in ta je priznala, da je izmaknila 70 K. Sicer je do ostanka 14 K škodo povrnila, mesto tega pa je pisala žaljivo pismo na Zupančičeve zakonico. Za kazen se ji je naložilo en mesec ječe.

Ij Predrzen slepar. Po Ljubljani se zadnje dni klati predrzen slepar, ki poskuša po gostilnah svojo srečo s tem, da se dobro naje in napije, potem pa ob ugodnem trenotku izgine kakor kafra. Včeraj je v neki gostilni pustil zavit star in ponošen slamnik in pa neporavnani račun. Slepar je kakih 29 let star, zagorele polti, ima črne, na temenu že precej redke lase in nosi polno črno brado. Govori samo nemško. — Danes zjutraj so ga izsledili in zaprli. Pravi, da se piše Hans Lackner, rojen leta 1883 v Andritzu pri Gradcu. Po poklicu je baje mesar in nima nobenih izkazil. Zadnje dni je bil sluga pri neki tukajšnji trgovski tvrdki.

Ij Novo konfekcijsko trgovino otvoril g. Maček, dolgoletni poslovodja tvrdke Gričar & Mejač v Prešernovi ulici.

Ij Dimnikarski mojster Ivan Vrhovec po domači Vrhovčev Žandl v zadnjem času jako pridno psuje po raznih gostilnah, naše pristaše s „farškim podrepniki“ itd. Ako gospodu Vrhovcu niso „farji“ po godu, zakaj vendar svojega posla, ometanje dimnikov, štedilnikov itd. tudi pri duhovnikih ne opusti? A g. Vrhovec bi rad ometal pri vseh naših zavodih in pri vseh gospodnih kanonikih.

Ij Pogreša se od sobote zvečer 31. letna kamnosekova žena Ana Matjaščeva, nazadnje stanujoča v Podpeči št. 4. Navedenka, ki je slaboumna, je oblečena v rumenkasto krilo in je gologlavna. Kdor bi vedel kaj o nji, naj sporoči to mestni policiji ljubljanski ali pa njenemu možu Ivanu Matjašču v Podpeči št. 4.

PORUGALSKA REVOLUCIJA.

Samoumorilec admiral Reis.

Republikanski portugalski listi so raznesli vest, da je bil admiral Reis v začetku revolucije od nekega monarhističnega ustreljen in so ga slavili

kof heroja portugalske revolucije. Raztelesenje njegovega trupla pa je sedaj dognalo, da se je nedvomno sam sebe ustrelil, ker je misil, da se bo revolucija izjavilova.

Novi uradniki.

Nova portugalska vlada je že začela z »reformiranjem« državnega gospodarstva. Namesto da bi število uradnikov znižala in s tem narodu državne izdatke prihranila, pa nastavlja dan za dnem celo trumo novih državnih komisarjev, ki bodo konfiscirano kraljevo in cerkveno premoženje upravljali. Število novih uradnikov se je tako pomnožilo, da bodo državnih izdatki še zdaj za tretjino poskocili. Ljudje, ki so bili še pred kratkim znani kot največji lenuhi in zapravljivci in katerim ni hotel nihče niti vinjar zaupati, so postali čez noč bogati gospodje, ki si držijo ekvipaže in hvalijo »republikanski sistem«.

REVOLUCIJA V REPUBLIKI URAQUAY.

Kakor poročajo angleški listi je izbruhnila v ameriški republiki Uraquay revolucija. Nasprotniki kandidata za predsedništvo seniorja Battle se zbirajo k orožju. Telegrafska zveza je pretrvana. Vse ozemlje, ki meji na Brazilijo, je že zasedeno od revolucionarcev. Vlada je razposlala svoje čete v kraje, od revolucionarcev ogrožene.

SOCIALNA DEMOKRACIJA V NEMČIJI.

V protestantovskih provincijah soc. demokracija silno hitro raste; skoraj pri vsakih dopolnilnih volitvah v nemški državnih zboru si priborio soc. demokrati nov mandat. Med tem ko kupujejo protestantovski pastorji »duše« po Avstriji z milijoni, ki jih dobijo iz Nemčije, pa odpade doma na tisoče delavcev od protestantovske cerkve. Zanimiva je izjava Dūwella, urednika soc. dem. berolinskega lista »Vorwärts«, ki je to-le povedal: »V Nemčiji je samo en jez, ki našo stvar ovira, in ta je centrum. Centru bodo prihodne volitve relativno dober izid prinesle, to že z gotovostjo rečem, za socialno demokracijo je silno težko, centru mu tla izpodnosti, to kaže naraščajoča množina glasov centruma pri vsakih volitvah. Liberalne in soc. demokratične ideje najdejo pri katoliškem prebivalstvu gluha ušesa.«

Književnost.

Nova knjiga a slavnega pisatelja vsečiliškega profesorja drja Alberta v. Rouville: »Das Zeichen des echten Ringes« je ravnokar izšla ter stane broširana K 3—, vezana K 4:20. Gotovo stoje še mnogi bravci pod mogočnim vtiskom pisateljevega klica: »Zurück zur heiligen Kirche«, ko jih pisatelj iznenadi z novim, enakovrednim spisom, ki zaslubi vso pozornost. Naslov je vzet iz parabel Lesingovega »Nathaniel Weise«, v katerem se primerjajo tri najvažnejša verstva s prstani iz zapuščine. »izmed katerih je bil le eden pravi talisman, oba druga pa natančna nerazločljiva posnetka, tako da trije dediči niso vedili, komu je pripadel pravi zaklad.« To krasno delo je dobitno v Katoliški bukvarni v Ljubljani.

Imejiteljem Herderjevega konverzacijskega leksikona se naznanja da izide v najkrajšem času tudi »Ergänzungsbuch zu Herders Konversationslexikon.« S tem zvezkom obsegata delo sedaj 9 zvezkov okoli 16000 predelkov besedila, 76 novo sestavljenih kart, 218 barvnih tabel, 139 prilog in 7200 podob in stane kompletno (sedaj 9 zvezkov) K 138— ter spada med prvorstne razne moderne leksikone. Dopolnilni zvezek je pa imejiteljem tega dela neobhodno potreben, kajti zvezek vsebuje vse potrebno o napredku in dogodkih zadnjih let ter dvigne s tem delo na višino časa in vede, tako, da bo delo ostalo za mnogo let popolnoma pravno in nepomanjkljivo. Cena dopolnilnega zvezka znaša vezan v francosko polusnje K 18— po pošti 42 vinče ter se dobiva v Katoliški bukvarni v Ljubljani.

Telefonska in brzjavna poročila. KRIZA MED AVSTRIJSKO IN OGRSKO VLADO.

Dunaj, 31. oktobra. Tako avstrijska kakor ogrska vlada se nahajate v tako težavnem položaju, ker so se pogajanje glede izplačevanja v gotovini popolnoma ustavila. Grof Khuen je bil danes v avdenci pri cesarju, ki je izrazil željo, da se pogajanja za sporazum nadaljujejo, da se izogneti vladni krizi. Grof Khuen je to naročilo takoj izvršil in se je skupno z ogrskim finančnim ministrom Lukacsem začel danes dopoldne zopet z baronom Bie-

nerthom in finančnim ministrom Biliškim pogajati pri skupni konferenci. Ogrska parola je, da brez izplačevanja v gotovini ni misliti ne na provizorično ne na definitivno podaljšanje bančnega privilegia. Grof Khuen upa, da se vprašanje reši definitivno še ta teden. Ako se ne bo dosegel noben rezultat, je akutna kriza neizogibna.

KAKO IN ZAKAJ JE PLOJ POSTAL DELEGAT.

Dunaj, 31. oktobra. Znano je, da so delegati za ravnokar zborajočo delegacijo volili v letu 1909. Po svojedobnem kompromisu se je imel za Štajersko to post voliti Slovenec. Radi nominiranja kandidata se je vršil skupni stanek slovenskih poslanec Štajerskih pod predsedstvom Roškarja. Določil se je kot delegat dr. Benkovič. **Toda Nemci so prelomili kompromis in so volili Ploja.** Uplivala je deloma nane okolnost, da je ravno takrat stal »Slovenski klub« v zvezi s češkimi agrarci v skrajni obstrukciji. Toda to še ni bilo edino. Ploj je namreč Nemcem obljubil, da bo v delegaciji na celi črti šel z njimi in da bo tudi v državnom zboru delal »koncilijsko« politiko napram Nemcem. Najmerodajnejše pa je bilo, da so se pojavili vnanji zelo močni vplivi za Plojevo volitev. **Vlad se je šlo za to, dobiti vsaj enega slovenskega delegata, ki bi bil v vsakem oziru njen poslušen služabnik in ki bi zlasti zapel slavospev Nemčiji.** Zato je bil seveda Ploj popolnoma sposoben, ker nihče bolje ne pozna njegove brezpojne odvisnosti od vsake vlade, kakor vlada sama radi znane afere Ploja s svojo sinaho. Tako je uplivala vlada v prilog Ploju in pri pravi inspirator je bil menda grof Aerenthal sam. Ploj sedaj izvršuje služabniške dolžnosti v delegaciji in ni čuda, da ga hvali radi tega vse nemško – vladno časopisje.

Dunaj, 31. oktobra. Ko je Bienerth povedal, da hoče železniško zvezo namesto skozi Liko izpeljati po želji ogrske vlade skozi Uno, je Ploj kot referent v svojem zaključnem govoru dejale, da bo treba nasproti temu »nekoliko previdnosti«, namesto da bi bil nastopil tako odločno kakor zahteva to dolžnost od načelnika »Saveza Južnih Slavena«!

K OŽJIM VOLITVAM NA HRVŠKEM.

Zagreb, 31. oktobra. Pri Sv. Ivanu-Zabnem je izvoljen pristaš krščansko-socialne stranke dr. Milobar. V Zlataru je proti Roraueru izvoljen kandidat krščansko-socialne stranke prava Kumičić. V Šidu je proti socialistu Koraču izvoljen koalicional Benešič. V Moroviču je izvoljen samostalec Gjuric, v Černi je izvoljen koalicional Kučuzovič. V Jaski je proti dr. Bauru izvoljen Milinovec dr. Banjavčić. V Stubbici je izvoljen dr. Novosel. V Iluku je izvoljen samostalec prof. dr. Manojlovič. V Martincih je izvoljen vladinovec Srb Novakovič. Dr. Amruš je v Bošnjacih podlegel proti kandidatu seljačke stranke Babogredacu. V Križu je izvoljen dr. Josip Frank.

OBSTRUKCIJA V MORAVSKEM DEZLNEM ZBORU.

Brno, 31. oktobra. Obstrukcija nemških nacionalcev in socialnih demokratov traja dalje. Včerajšnja seja deželnega zpora je trajala do pozne noči, ne da bi se bilo posrečilo obstruktijo premagati. Prihodnja seja je napovedana za četrtek, 3. t. m., v kateri se bo nadaljeval boj proti obstruktiji.

FERRERSKI IZGREDI V PRAGI.

Praga, 31. oktobra. Na Sofijskem otoku so češki in nemški svobodomisinci privedli včeraj shod v nadomestilo prepovedanemu shodu v proslavo Ferrerja preteklo nedeljo. Med govorom dunajskega pisatelja Börna je vladni komisar shod zaključil. Zborovalci so hoteli udreti na oder ter pretepati vladna zastopnika. Le s skrajno težavo se je posrečilo obvarovati oba uradnika. Nato so demonstranti privedli spred po ulicah in klicali: Živio Ferrer! Več oseb je bilo aretiranih.

IZGREDI PROTI NEMŠKI POLICIJI.

Berlin, 31. oktobra. V Weddingu na severu Berolina, je prišlo v soboto zvečer do izgredov, pri katerih je bila policija dejansko napadena in je bilo več oseb ranjenih. Policia je napadla z golimi sabljami množico in ranila več oseb. Ko se je policia pomaknila nazaj, je nekdo ustretil nanjo iz množice, nakar so ljudje zopet začeli metati v policije kamenje, steklenice itd. V mnogih cestah je bila popolnoma tema, ker so

izgredniki razbili svetilke. Šele v pozni urah se je posrečilo aretovati nekoliko kolovodij in napraviti red.

NASILJA NOVE PORTUGALSKE VLADE.

Lisbona, 31. oktobra. Portugalska republičanska vlada je dala zapreti bivšega ministrskega predsednika umorjenega kralja Carla, Joa Franca, katerega republičani kruto sovražijo, ker je bil prvi, ki se je energično ustavljal poizkusom republičanskih koritarjev in napravil red v upravi. Vlada je imenovala preiskovalnega sodnika, ki je Joa Franca dal odvesti na sodišče, kjer mu je razložil vse točke otožbe, ki jo dviga zdaj proti njemu nova vlada. Dolži ga, da je svoj čas prelomil ustavo in uvedel diktaturo. Joa Franco je izjavil, da to sodišče ni kompetentno o tem soditi, ker je bil Joa Franco odgovoren glede svojih dejanj kot ministrski predsednik kralju Carlu, ne pa sedanji vladi. Nato je Franco položil takoj zahtevano kavcijo 1 milijon frankov, na kar ga je preiskovalni sodnik pustil na svobodi. Na cesti je bil Franco napaden od sodrge.

OPASNO STANJE SRSKEGA PRESTOLONASLEDNIKA.

Belgrad, 31. oktobra. Prestolonaslednik Aleksander močno kašlja, katar se je poslabšal. Boje se zelo za njegovo življenje.

BRIAND ZMAGAL.

Pariz, 31. oktobra. Zbornica je sprejela dnevni red Reynauda s 546 glasovi proti 183. Prva točka tega dnevnega reda, ki obsoja štrajkovske izgredne in antipatriotične dejanja, je bila sprejeta s 521 glasovi proti 1; druga točka, ki odobruje postopanje vlade, s 415 glasovi proti 116; tretja točka pa, ki izraža zaupanje, da bo vlada na redu in postavam primeren način varovala interes uradništva in železniškega delavstva ter interes republike, je bila sprejeta s 329 glasovi zoper 183.

ZADNJI POTOMEC KRIŠTOFA COLUMBA UMRL.

Madrid, 31. oktobra. Tu je umrl Krištof Columbus de la Cerca, zadnji potomec slavnega odkritelja Amerike.

Volksverein v Nemčiji.

Da nobeno gibanje ne more izhajati brez voditeljev, so spoznali tudi nemški katoličani dosti zgodaj. Zaradi tega je uredil takozvane socialne kurze in sicer za vse stanove. Vsako leto se vrši splošen narodnogospodarski kurz. Na letošnjem, ki se je vršil od 11. julija do 20. avgusta, se je obravnavalo: zgodovina narodnega gospodarstva, industrija, socialistem in socialno gibanje, državljanska socialna reforma, krščansko delavsko gibanje, žensko delo. Ta obsežen narodnogospodarski kurz je predvsem namenjen uradnikom krščanskih delavskih organizacij. Obiskujejo ga pa seveda tudi razni drugi udeleženci. V počitnicah se vrši »Feriencurs«, namenjen v prvi vrsti izobražencem. Komunalno-politični kurz pred 2 leti je posečalo 400 udeležencev. To pa še ni vse! K temu se pridružijo specialni kurzi za poljedelstvo, rokodelstvo in posamezne obrtne stroke, ki trajajo običajno po 14 dni. Pri tem se temeljito pretresajo vsa važna stanovska vprašanja, udeleženci se tako vspodbujajo, da delujejo v svojem stanovskem gibanju na vodilnem mestu. Pravkar se vrši prvi kurz trgovskih pomočnikov.

Centrala ima za svoje člane brezplačno informacijsko pisarno, ki daje informacije v vseh gospodarskih vprašanjih. Razven tega se člani lahko poslujujo knjižnice, obsegajoče 30.000 zvezkov.

To bi bil kratek pregled čez mnogostransko delavnost »Volksvereina« na gospodarskem polju. Njegove naprave se smatrajo kot vzorne in katoličani vseh ostalih dežela jih posnemajo. Vsako leto prihaja na stotine gospodov iz vseh delov sveta, da proučujejo naprave centralne. Danes se celo že govorijo o takozvani »M.-Gladbacher Richtung«.

»Volksverein« se pa tudi udeležuje pri delovanju sorodnih združenj kakor pri zvezi »Arbeitswohl«, »Augustinusverein« za povzdigo katoličkega tiska itd. Da pa »Volksverein« pri svojem delovanju ne pokazuje nikake ozkorbnosti, dokazuje najbolj dejstvo, da je že od začetka postal neizmerno ceno na stike z nekatoličkimi, nacionalnimi ali internacionálnimi zvezami zastopnikov

socialne vede in socialne reforme v Nemčiji kot v inozemstvu. »Volksverein« celo pri nekaterih takih zvezah sodeluje! Tako je zastopan v mednarodni združitvi katoličkih socialnih politikov, v mednarodni ligi za delavsko varstvo, v mednarodni zvezi za proučevanje problemov srednjega stanu, v društvu za socialno reformo, v družbi za stanovanjsko reformo itd. Z mnogimi socialnimi, stanovskimi in zadržnimi zvezami, istotno z vplivnimi katoličkimi socialnimi politiki inozemstva goji najprisrčnejše stike potom korespondenc, izmenjava časopisov in knjig i. t. d.

Pri obravnavanju gospodarskih vprašanj »Volksverein« načeloma izločuje vse konfesionalne in strankarsko-politične tendenze. Kurzov se n. pr. udeležujejo tudi nekatoličani. Njegovi kurzi so splošnogospodarske institucije. Na gospodarskem polju zastopa »Volksverein« načelo tolerance, to je vsi pripadniki enega stanu si imajo pri obrambi svojih interesov podati roko brez ozira na konfesijo in strankarsko-stališče. Da pa posveča poleg tega vso pažnjo in skrb specialnim katoličkim organizacijam, kakor katoličkim delavskim in rokodelskim društvom, katerih naloga ne leži na gospodarskem temveč na versko-nravnem polju, se razume samo po sebi.

ČRNOVIŠKI OBČINSKI SVET RAZPUŠČEN.

Črnovice, 31. oktobra. Rusinski občinski svetniki so sklenili, odločiti svoje mandate. Sedaj so isto sklenili tudi nemški občinski svetniki, vsled česar je postal občinski svet ne-sklepčen, ker mora imeti po statutu gotovo število občinskih svetnikov. Vsled tega bo občinski svet razpuščen in imenovan vladni komisar, ki bo vodil občinske posle.

Slov. gledališče. V torek, 1. novembra, zvečer kot ljudska predstava pri zelo nizkih cenah Raupachova žaloigra »Mlinar in njegova hči«. — Dramsko osobje pripravlja Schnitzlerjevo dramo »Ljubimkanje« s Sudermannovim »Fricom« ter francosko burko »Florette in Patapou«. — V operi R. Wagnerja »Tannhäuser« nastopi gospa Iva pl. Foedralsperg v ulogi Venere.

Na bruseljski svetovni razstavi je pogorela velika kavarna »Kosmos«. Ognjegasci so z veliko težavo preprečili, da se ogenj ni razširil na ostale zgradbe.

Kongres narodnosti na Ogrskem se pripravlja. Dal Bog, da bi ta kongres oživil solidarnost nemažarskih narodnosti na Ogrskem proti nenasiljivim Mažarom.

Meteorologično poročilo.

Vlžina n. morjem 306,2 m, sred. zračni tlak 736,0 mm

Uro	Cas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Predvzeta v 24 urah v mm
29. 9. zveč.	737,6	11,0	sl. jzah.	del. obl.		
7. zjutr.	347	9,3	sr. svzh.	oblačno	0,4	
30. 2. pop.	330	13,2	brezvejt.	"		
30. 9. zveč.	31,7	11,5	sr. zah.	nevihta		
7. zjutr.	28,9	10,9	"	dež	11,3	
2. pop.	27,5	15,0	sl. jjvzh.	m. oblač.		
Srednja predvzetenja temp. 11,1°, norm. 7,8.						
Srednja včerajšnja temp. 11,3°, norm. 7,6.						

Predavanja S. K. S. Z.

Velike Lašce. Tukajšnje Katoličko izobraževalno društvo je priredilo minule nedelje predavanje v dvorapi »Zadružnega doma«. Gosp. župnik od Sv. Gregorja, Krumpestar, je govoril o svojem zanimivem potovanju po Sveti deželi in Egiptu.

Otroci, kateri hujšajo

najdejo v Scott-ovi emulziji go-to pomoč. V nasprotju z navadnim ribjim oljem zaužijejo otroci Scott-ovo e. ulzijo vedno s posebno s astjo, in pri tem je tudi celo lažje prebavna kot mleko. Raz tega je po tudi bolj učinkovita in uspešna se po navadi kaže že po dvakratnem zaužitju, tako iz orne in močne so nene se tavine.

SCOTT-OVA EMULZIJA
je ponosa s 34 letnim dobrim slovesom kot najboljše sredstvo, ki daje slabotnim otrokom nove moči in novo zdravje.

Cena izvirni steklenici 2 K 50 v.

3100 Dobri se v vseh lekarnah.

Anton Šarc Lubljana

Seisenburgova ulica štev. 5

na vogalu Knafove ulice (nasproti glavne pošte).

Znano najboljše platno za rjuhe, bombaževina, brisalke itd. — Švicarske vezene. — Znano najboljše perilo. — Najcenejši nakup.

-- Opreme za neveste! --

2965

Automobile
nedosežne v eleganci, hitrosti in zanesljivosti dobavlja:
laurin & klement
akc. dr. tovarna za motorne vozove
Mladá Boleslav
Zastopnika:
Nikodem & Weizka
Gradeč, Kaiserfeldergasse 15.

Fattinger-jeva pogaća za pse
nedvomno najboljša piča za pse vseh pasem.
Zaloga v Ljubljani:
Peter Lassnīk.

3215

Elizabetni sanatorij

Ljubljana, Elizabetna cesta štev. 2

s 1. novembrom otvoren. Opremljen z vsemi modernimi terapevtičkimi pripomočki, operacijsko dvorano, Rögenaparatom, hidro- in elektroterapijo itd. Sobe 1. 2. 3 razreda. Prosta volitev zdravnikov.

Priznana izborna hrana. Izmerne cene.

Rolniki obračajo naj se na svojega zdravnika ali na vodstvo sanatorija.

H. SUTTNER
Ljubljana Mestni trg

Briljanti po nizki ceni.

urar. prva največja domača exportna

APNEO-ŽELEZNI SIRUP

Ta je že 41 let uveden, zdravniško preizkušen in priporočen prsti sirup. Odstranjuje slez, pomiluje kašelj in vzbuja slast. Pospešuje prehavo in reditev in je izborna sredstvo za tvoritev krvi in kosti.

Cena steklenici K 2·50, po pošti 40 vinarjev več za zavitek.

Edino izdelovanje in Dr. Hellmannova lekarna, V zalogi je še pri gospodih lekarstvih v Ljubljani, Beljaku, Celju, Celovcu, Črnomlju, Novem mestu, Reki, Sovodnju, Št. Vidu, Trbižu, Trstu, Velikovcu in Volšperku.

PURJODAL.

Jod sarsaparilla-izdelek čisti kri, pospešuje prehavo, lajsa krče, kakor tudi nervozne bolesti. Povsod tam, koder se jod ali sarsaparilla izdelek predpisuje, se uporablja z najboljšim uspehom.

Cena steklenici K 2·20, po pošti 40 vinarjev več za zavitek.

Štajerske novice.

Š Protestantizem, t. j. odpadništvo, v Ptaju vedno napreduje; pruski agitatorji lovijo v svoje mreže zlasti mlade, nevedne in odvisne ljudi. Seveda, najprej treba Avstriju vzeti vero, da bo potem zatajil in prodal tudi svojo domovino, tako dela pruska propaganda pod pokroviteljstvom avstrijskih uradov!

Š Atiloovo zlato krsto iščejo pri kapelici sv. Roka na Bregu, na hribčku, kjer so že pred mnogimi leti zastonj kopali za Atilovimi ostanki. Pač pa so sedaj izkopali dva kostnjaka, katerih eden je imel rimski denar, obolus, v ustih. Skoro vsaka ped hajdinske zemlje hrani mnoge zelo pomenljive starine.

Š Vinski mošt. V Halozah in Slovenskih goricah je cena moštu, ki je proti lanskemu res izboren, zelo poškocila.

Š Cena živine je na Spodnjem Štajerskem v zadnjem času precej padla, a meso je drago kakor doslej. Iz vsega se vidi, da draginje ni kriv kmet, ampak kapitalisti in prekupci.

Š Rennerjev zrakoplov v Gradcu je v soboto letel tri četrt ure, potem pa je ponesrečil ter je pričel padati z višine. K sreči se ni zrakoplovcem pa tudi zrakoplovu nič hudega zgodilo.

Š Umrl je, kakor se brzjavno poroča, dne 27. oktobra v Dombes-u na Francoskem preč. opat rajhenburški, Dom P. M. Janez Krst. E palle. Rojen dne 20. maja 1848 v Marthes-u, v mašniku posvečen dne 19. marca 1878, je leta 1881 z redovnimi tovarisi iz Francoskega ustanovil naselbino trapistov v Rajhenburgu, katero je najprej vodil kot prior, v zadnjih 20 letih pa kot infil. opat, ko je bila leta 1891 naselbina v opatijo povisana. Vsled ljubeznivosti in dobrotljivosti je bil blagi rajni obče priljubljen, kakor pri redovnih bratih, tako pri duhovščini in vseh, ki so ga poznali. Prelep spomenik si je postavil sam s krasno podobo lurške Matere božje, katero je za 5000 frankov naročil v Parizu in podaril novi župniški cerkvi Marija Lurd v Rajhenburgu v lurški votlini. — Rajni je bil kn. šk. konzistorialni svetovalec in odlikovan z oficirskim križem Franc Jožefovega reda. Truplo bo prepeljano v Rajhenburg. Naj počiva v miru!

Š Dr. Albani, zloglasni lutrovski pastor iz Lipnice, znan po svojem losvonromskem rovarenju, ki je obenem glavni faktor »Gustav-Adolf-Vereina« na Štajerskem, je začel zopet svoje »delo«. Prihodnjo nedeljo 30. t. m. bo zopet rogovil v Št. Ilju, kjer bo potrjeval svoje ovčice. Pri Hemplu v Cirknici bo se vršil odpad. Potrdil bo v lutriš-veri tiste nove odpadnike, ki so zaradi »Südmarkinega« denarja — judeževih grošev — zapustili katoliško vero svojih očetov.

Š Nov občinski volivni red je včeraj sklenil graški občinski svet. Volitev se vrši v nedeljo, pooblastila se odpravijo. Ostale točke novega volivnega reda smo v Slovencu že priobčili.

Š Druga gimnazija v Mariboru. Nemški listi poročajo, da vlada dela na to, da bi se osnovala v Mariboru poleg dosedanja še ena gimnazija, ker baje dosedanja prostori ne zadoščajo več potrebi. Leto za letom se morajo vsled naraščajočega števila dijakov otvarjati paralelni razredi. Koliko je na tej vesti resnice se bo pokazalo v bližnjem času.

Š Kavarne »Union« v Celju (Hausbaum) so kupili Rakusch, König in Wester baje za 13.000 kron. Radi tega je najbolj nevoljen g. Neubrunner, hotelier »Nadvojvoda Ivana«, ker je izgubil s tem upanje, da bi kupili Nemci njegov hotel.

Š Konkurz. Trgovec Franc Zokalj v Dobovi pri Brežicah ob Savi je navedal konkurs.

Š Nemški mesarji Štajerski so zborovali 27. oktobra v Mariboru. Izrekli so se proti špeharjem, ki imajo že stare davno pravico, svoje mesne pridelke stržiti na mariborskem trgu. Teh bi se radi mesarji znehili in za to že leta 'n leta rujejo ter pozivajo vladu, naj ona prepove tem slovenskim kinetom prodajo mesa in slanine na maribor-

3700 SRAJC ZA DAME

od konkurne licitacije. Iste so iz najfinješega sifona s švicarsko vezenino in ajour solidno izvršene in se pošilja po povzetju komad po K 1·85. Nadalje 2 pernice, prevleke in 6 prevleke za vrglavnice iz najfinješe tkanine, obrobljene, v vseh velikostih, celo garnitura K 14·30, kakor rjuhe brez šiva v najboljši kakovosti 150 siroke, 230 dolge, kom. K 2·35. Hlače za dame iz najfinješega sifona, z pristno švicarsko vezenino, komad K 1·75.

2825 Priložnostna prodaja
EM. ROTHOLZ
Dunaj VII., Neustiftgasse 77.
Cenik zastonj in franko.

Velika, svetla, meblovana

mesečna soba

s posebnim uhodom se odda s 15. nov. na Cojzovi cesti 9, I. vrata 6. 3208 3

Ključavnica

samostojnega delavca, dobro izurjenega posebno v stavbrem ključavnictvu, sprejem v trajno delo. Vstop takoj. Prednost imajo tisti, ki so v enakih podjetjih že bili uslužbeni. Ivan Dernič, mehanično izdelovanje tesarskih in mizarskih izdelkov vseh vrst Lancovo pri Radovljici (Gorenjsko). 3207

Trgovski učenec

se sprejme v trgovino z mešanim blagom na deželi. Zahteva se primerno šolsko izobrazbo in veselje do trgovstva. Prednost imajo taki, ki so se že kje trgovstva učili. Oglasbe sprejema in daje pojasnila upravnost »Slovenca«. 3187 6

Proda se iz proste roke

enonadstropna hiša

ob Vodovodni cesti št. 24. v Ljubljani. Zraven je 300 kvadr. sežnjev zasajenega vrta. Več pove lastnik istotam. 3212 4

V modni trgovini Peter Šterk Ljubljana, Stari trg 18

dobite

587

krasne novosti za jesensko sezijo

in po že znano najnižjih cenah

Specijalna trgovina najmodernejših bluz, jutranjih oblek, I^a kakovosti moško, žensko in otroško perilo, velika izbira najmodernejših moških klobukov in čepic, dalje čepic za dame, deklice i. t. d., i. t. d.

Ali ste že odposlali položnico
„Slovenski Straži“?

Kurzi efektov in menjic.

dne 29. oktobra 1910.

Skupna 4%	konv. renta, maj-november	93
Skupna 4%	konv. renta, januar-julij	93
Skupna 4·2%	papirna renta, februar-avgust	9665
Skupna 4·2%	srebrna renta, april-oktober	9665
Avstrijska zlata renta	11560	
Avstrijska kronska renta 4%	93	
Avstrijska investic. renta 3 1/2%	8270	
Ogrska zlata renta 4%	11115	
Ogrska kronska renta 4%	9170	
Ogrska investicijska renta 3 1/2%	81	
Delnice avstrijsko-ogrsko banke	1862	
Kreditne delnice	66625	
London vista	24072 1/2	
Nemški drž. bankovci za 100 mark	11752 1/2	
20 mark	2351	
20 frankov	1910	
Italijanski bankovci	9480	
Rubli	254 1/2	

Modni salon Marije Pajk-ove

Florijanska ulica št. 12. I. nad.

Se priporočam kot bivša mnogoletna pomočnica pri gdč. **Sega**, za lepo in natančno izdelovanje 3211

damskih oblek.

Cene primerne!

Na najvišje povelje Njegovega c. in kr. Apostol. Veličanstva.

40. c. kr. državna loterija

za civilne dobrodelne namene v drž. zboru zastopanih kraljevin in dežel. Ta denarna loterija edina v Avstriji zakonito dovoljena, vsebuje:

20.738 dobitkov v gotovini v skupnem znesku 620.000 kron.

Glavni dobitek znaša 200.000 kron

Srečkanje nepreklicno 15. decembra 1910. — Ena srečka stane 4 K. Srečke se dobe pri oddelku za državne loterije na Dunaju, III., Vordere Zollamtstraße 7, v loterijski kolekturah, tobakarnah, davčnih, poštnih, brozajnih in železniških uradih, in menjalnicah itd.; igralni načrt za kupce brezplačno. — Srečke se posiljajo poštnime prostro.

Od c. kr. loterijskega ravnateljstva. (Oddelek za državne loterije.)

LASTNI IZDELEK CRKVENIH PARAMENTOV, ZASTAV CRKVENIH IN DRUŠTVENIH VSE CRKVENE POTREBŠĆINE.

FRANC STADNIK V OLOMUCI (MORAVA)

ELIŠČINA CESTA 43
VZORCI IN PRORAČUNI ZASTONJ IN FRKGOTOVNO BLAGO POŠILJAM NA ZBIRO
Z OBRATNO POŠTO NOBENA PRODAJALNA, TOREJ MALA REŽIJA IN NIZKE CENE

ZIMSKO PERILO

za gospode, dame in otroke, bluze, spodnja krila, hišne halje, nočne čevlje, vse v največji izbiri in najboljši kakovosti v modni in športni trgovini

P. Magdić

Ljubljana, nasproti glavne pošte.

3012

FRANC SOÚVAN SIN
manufakturna veletrgovina
v Ljubljani
Mestni trg št. 22 in 23.
1816 1 Narodno podjetje.
Nizke cene. Solidna postrežba.

Knjigoveznica „Katol. tisk. društva“ v Ljubljani

se priporoča v izdelavo vsakovrstnih knjigoveških del.
Specijaliteta: črtanje poslovnih knjig za denarne zavode, trgovce, tovarnarje, društva i.t.d. Vsako naročilo se točno in natančno po predpisu izvrši. Raznovrstni vzorci na zahtevo brezplačno.

KLOBUKI, CILINDRI

čepice, kravate, perila samo zadnje novosti v modni in športni trgovovini za gospode

P. Magdić

Ljubljana, nasproti glavne pošte.

3012

Naznanjam p. n. občinstvu, da sem prevzel od Kranjske deželne vinarske zadruge v Ljubljani prodajo njenih dolenskih, belokranjskih in vipavskih vin, katero izvršujem na debelo in drobno pod vedno kontrolo zadruge ter ista tudi serviram v svoji vinski kleti, Cesarja Jožefa trg št. 7.

Množine nad 10 l. v sodčkah in v steklenicah dostavljam cenj. naročnikom brezplačno na dom.

Priporočam se za mnogobrojni obisk.

Z odličnim spoštovanjem

F. Fabian.

3064 3-1

Telefon štev. 100.

Telefon štev. 100.

Prevoz pohištva vsake vrste

za november termin obavlja točno in ceno

Spedicijska družba „Balkan“

Dunajska cesta 33 (I. Ljublj. javno skladišče).

Štev. 7741/V. u.

Razglas nabornikom.

Mestni magistrat ljubljanski glede rednega nabora leta 1911 nastopno razglaša:

1. Vsem v Ljubljani stanujočim leta 1888., 1889. in 1890. rojenim mladenciem, ne glede na njih rojstni in pristojni kraj se je zglasiti k zabeležbi

tekom meseca novembra 1910

pri vojaškem uradu mestnega magistrata, v „Mestnem domu“ I. nadstropje.

2. Mladencem, ki nimajo domovinstva v Ljubljani, je prinesti s seboj dokazila o starosti in pristojnosti (rojstni in domovinski list).

3. Začasno odsotne ali bolne mladenci smejo zglasiti starši, varuhi in pooblaščenci.

4. Onim, ki hočejo eno ali drugo v §§ 31, 32, 33 in 34 vojnega zakona navedenih ugodnostij, je po predpisu opremljene prošnje vložiti meseca januarja ali februarja 1911 pri omenjenem mestnem uradu, najkasneje pa na dan glavnega nabora pri pristojni naborni komisiji.

5. Onim, ki žele, da se jim dovoli nabor izven pristojnega okraja, je o priliki zglasitve vložiti opremljene prošnje; obenem pa lahko oglase in izkažejo pravico do kake v §§ 31, 32, 33 in 34 vojnega zakona omenjene ugodnosti.

6. Sinovom vojaških oseb, služečih v dejanski službi in onim mladenciem, ki so nameščeni pri vojni upravi (vojni mornarici) in so v nabornih letih, se je ravno tako zglasiti.

7. Kdor zanemari dolžnost zglasitve, in sploh iz vojnega zakona izvirajoče dolžnosti, se ne more opravičiti z izgovorom da ni vedel za ta poziv ali pa za dolžnosti, katere mu nalaga vojni zakon.

Naborniki, ki opuste zglasitev, ne da bi jih pri tem ovirala kakšna nepremagljiva ovira, so krivi prestopka in se kaznujejo z globo 10 do 200 kron ali pa s primernim zaporom.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

dne 12. oktobra 1910.

Namestnik za oskrbovanje občinskih opravil mesta Ljubljane začasno postavljenega c. kr. deželne vlade svetnika:

3127 3

Vončina l. r.

A-KUNE
VELIKA
IZBERA
OBLEK

LASTNI IZDELKI!

**Vsakovrstne obleke,
površniki, suknje,
deška oblačila.**

**Velikanska zaloga
blaga za izdelovanje
oblek po meri.**

**Strogo solidne,
stalne cene.**

Telefon štev. 291. 2514

**ĽJUBLJANA:
DVORNI TRG 3**

* Kažpot po Ljubljani z natančnim načrtom in mnogimi slikami se dobi v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani in je ne le za tujca, temveč tudi za domačina velike praktične vrednosti. Poleg vsakovrstnih zgodovinskih in praktičnih podatkov obsega ljubljanske ulice, ceste in trge v abecednem redu z označbo okrajev, kar olajša pregled načrta, dalje zdravnike in specijaliste z označbo, kdaj ordinirajo, potem odvetnike, kohečno nekaj najvažnejših ljubljanskih trgovin in obrtnikov. Kažpot s petbarvenim načrtom vred velja 1 K 20 vin. in se dobi v slovenskem in pa tudi v nemškem jeziku.

■ Trpežno blago.

F. MERŠOL

Ljubljana, Mestni trg št. 18

Bogata zaloga

vezenin, drobnega in modneg blaga kakor: čipk, lišpa, rokavic, nogavic, otroške obleke, perila robcev, ovratnikov, volne, bombaža, sukanca i. t. d.

Zmerne cene. 2556

Zima zahteva

gorko odejo, rudeče široke koltre K 6:30, pisane široke koltre K 6:60, klotaste koltre s pisano podlago K 8:80, rožaste flanelaste odeje K 3:80, flanelaste rjuhe K 2:—, plahite (koce) po K 2:—, 2:50, 3:20, 2:798 ter K 4:— i. t. d., samo pri

R. MIKLAVČ, Ljubljana,
Stritarjeva ul. 5. Pošilja se tudi po pošti.

Učenca

sprejme fakoj v trgovino z mešanim blagom pod jeko ugodnim pogojem Ivan Vidmar, Črnivec nad Idrijo. 3144

Hiša

se da v najem ali proda v Mengšu št. 144 z 4 sobami, 2 kuhinjama, 1 kletjo, vodnjakom hlevom in skednjem. Lep vrtič n 1 oral zemljišča pri hiši. Ceno pove prodajalec Josip Prusnik v Kamniku. 3160

Fave di morti osesvetniške štruce,

pince, najfinje pecivo za čaj in desert priporoča slaščarna in kavarna

P. Kirbisch, Kongresni trg št. 8

Ondi se tudi oddajo iz druge roke Fremdenblatt n Fliegende Blätter. 3189

Zaščitna znamka „Sidro“
Liniment. Capsici comp.
Nadomestek za Sidro - Pain - Expeller
je splošno priznano kot izvrstno bol blazuječe in edvino mazilo pri prehlajenju itd.; cena 80 v. K 1:40 in K 2:— se dobiva v vseh lekarinah. Pri nakupovanju tega povsod priljubljene domačeg sredstva, naj se jemljejo le originalne steklenice v skatilih z našo zaščitno znamko „Sidro“ potem se je gotovo prejel orig. izdelek.
Dr. Richterjeva lekarna pri „zlatem levu“ v Pragi.
Elisabetna cesta štev. 5 nova.

Ešvegersko
sivo in rdeče
Marzeljsko
Angeljnovs

Milo

Priporoča tovarna
Pavel Seemann
Ljubljana
1661

Čebelno-
voščene
in
stearinske

Svečje

Išče se za

zgradbo tovarne primerno zemljišče

blizu kolodvora kje na Kranjskem ali pa že obstoječe poslopje s parno ali vodno gonilno močjo ali električno napravo primerno za tovarniški obrat. Ponudbe pod šifro W. D. 5377 odpošilja anončna pisarna Rudolf Mosse, Praga, Graben 6. 3166

A. Lukic

Ljubljana, Pred škofijo 19
priporoča po znano nizkih cenah

obleke za jesen in zimo

najmodernejše površnike in pelerine za gospode in dečke. Vedno najnovejša konfekcija za dame in deklice. Strogo solidna postrežba.

St. 33.191.

3152

Ustanove za onemogle obrtnike.

Pri mestnem magistratu podeliti je za tekoče leto dvajset povodom praznovanja 60 letnice vladanja Njegovega c. in kr. Apostolskega Veličanstva osnovanih ustanov po 100— kron.

Pravico do teh ustanov imajo brez lastne krvde obubožani in one-mogli obrtniki ljubljanski.

Prošnje za podelitev teh ustanov vlagati je tuuradno

do 24. novembra letos.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 22. oktobra 1910.

Za oskrbovanje občinskih opravil mesta Ljubljane začasno postavljeni c. kr. deželne vlade svetnik:

Laschan l. r.

Najboljša in najsigurnejša prilika za šedenje!

Denarni promet do 31. dec. 1909
čez 83 milijonov krun

Lastna glavnica K 503.575.98

Stanje vlog dne 31. marca 1910
čez 21 milijonov krun

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta štev. 6, pritičje, v lastni hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po

4 1/2 %

brez kakega odbitka, tako da prejme vložnik od vsakih vloženih 100 krun čistih 4.50 krun na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilni položnici na razpolaganje. Sprejema tudi vloge od svojih zadružnikov na tekoči račun ter daje istim posojila proti vknjižbi z in brez amortizacije, na osebni kredit (proti poroštvi) in zastavi vrednostnih papirjev. Menjice se najkulantnejše eskomptujejo

Dr. Ivan Sušteršič, predsednik. Josip Siška, stolni kanonik, podpredsednik. — Odborniki: Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v St. Vidu nad Ljubljano. Fran Povše, vodja, graščak, drž. in dež. poslanec. Anton Kobi, posestnik in trgovec, Breg pri Borovnici. Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani. Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, svetnik trgovske in obrtne zbornice in hišni posestnik. Fran Leskovic, hišni posestnik in blagajnik Ljudske posojilnice. Ivan Pollak ml., tovarnar. Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani. Gregor Šilbar, župnik na Rudniku.

50% prihranite

stroškov v gospodinjstvu na mleku, sladkorju in kavi; kri, moč, zdravje dosegete in ohranite, ako pijete

SLADIN

Kdor se hoče o tem prepričati, dobi vsak 3601 knjižico brezplačno

v lekarni Trnkoczy zraven rotovža v Ljubljani

ali po pošti, vsak, kdor po njo piše.

Naprodaj je velik najnovejši Mayer-jev konverzacijski leksikon.

Veljal je nov K 252—, sedaj se odda za samo K 180—. Več pove uprav. „Slovenca“. 3184

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj kosm. zobozestil. sredstvo

Seydlin Izdelovatelj O. Seydl Ljubljana, Stritarjeva ulica 7

Cedna, intelligentnejša deklica 14 let stará, želi priti kol

Učenka

v boljšo trgovino na deželo. Dopisi poštni predalček štev. 38, Ljubljana. 3182

Takoj se oddajo v najem prostori za mesarijo, gostilno in trgovino v Sp. Šiški.

Na jako ugodnem prostoru v sredini občine. Mesarija obstoji iz mesnice, klavnic, delavnice, ledenice, hleva in remize za vozove. Gostilna iz dveh velikih prostornih gostilniških sob, kuhinje, kleti in dr. pritiklin. Proda se pa tudi celo posestvo pod jako ugodnimi pogoji iz proste roke. — Naslov pove iz prijaznosti upravnštvo „Slovenca“. 3111 3

Pletene srajce

hlače, jopice in nogavice za moške, ženske in otroke v veliki izberi pri Miklavžu, Ljubljana, Medarska ulica. 2799

Da se v najem

trgovina in gostilna

v Dol. Logatec, oziroma, ako bi dotičniku hiša ugašala, se pod ugodnimi pogoji z vsem zemljiščem tudi proda. Več poizvode pri lastniku Valentiu Debeliku v Škofi Luki. 3195

Vzorce na razpolago!

NOVOSTI MANUFAKTURNEGA BLAGA 1910!

Vzorce pošiljava franko!

LENASI & GERKMAN

Ljubljana, Stritarjeva ulica 4.

Sukno, kamgarn, damske blage, delen, batist, zefir, kreton, platno, šifon, gradl, garniture, preproge, zavese, odeje, pleti, šerpe, rute v veliki izbiri.

SOLIDNE CENE.

351

Vsak lahko dobi

tako iz mesta, kakor z dežele

zlatnino

kot zlate in srebrne žepne ure in verižice, prstane, uhane itd.

na obroke

pri zlatorju

J. Vecchiet

v Ljubljani, naspr. glavne pošte.

Cene zmerne. Postrežba točna.

2714

Lepo stanovanje

se odda za november-termin, obstoječe iz 5 sob z vsemi pritiklinami in porabo vrta v II. nadstropju, Bleiweisova cesta štev. 1a, Natančnejše se pozive pri hišniku ali lastniku istotam.

2940

Prihranite vsak dan

4·80 do 24 kron, ako zavživate železnato vino s kino lekarja Piccoli-ja v Ljubljani z dnevnim izdatkom 18 vinjarjev, mesto kina železnatega vina, ki ne vsebuje več železa, kot navadno vino in kojega bi morali izpititi eden do pet litrov na dan, da bi dovedli organizmu potrebno množino železa, kar bi pa bilo radi alkohola le škodljivo. Polliterska steklenica Piccolijevega železnatega vina 2 kroni. - Naročila proti povzetju. 3281

UZAJEMNO PODPORNO DRUŠTVO V LJUBLJANI

KONGRESNI TRG 19 registrovana zadruga z omejenim poroštvtom

KONGRESNI TRG 19

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in jih obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$ brez odbitka, tako, da dobi vlagatelj od vsakih vloženih 100 K čistih 4 K 50 v na leto. Rent. davek plačuje društvo samo. Druge hranilnične knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo. Daje tudi svojim članom predujme na osebni kredit, vračljive v $7\frac{1}{2}$ letih (90 mesecih ali 390 tednih) v teden skih, ozir. mesečnih obrokih, kakor tudi posojila na zadolžnice in menice

Od 1. januarja 1911 obrestovale se bodo hranilne vloge po $4\frac{3}{4}\%$ Dr. Fr. Dolšak l. r.,
zdravnik v Ljubljani, podpredsednik.Prelat A. Kalan l. r.,
predsednik.Kanonik I. Sušnik l. r.,
podpredsednik.

Trgovina s špecijskim blagom. ..

Na drobno in debelo.

LJUBLJANA A. ŠARABON LJUBLJANA

velika pražarna za kavo

Vsak dan sveže žgana kava.

Glavna zaloge rudninskih voda. ..

Trgovina z moko in deželnimi pridelki.

Zaloge istrskega in laškega brinja.

Poskusite
zajamčeno prsten, kraški
zdravilni brinjevec

Pošilja po poštnem povzetju v vsaki množini od 1 lit. naprej:
Milan Žnidaršič, Matenjavas-Prestranek.

Kočevski premog

v poljubni množini od 50 kg in višje vedno
v zalogi v najboljši kakovosti. 3169Cena K 1·20 za 50 kilogramov
pri večjem naročilu K 1·10.

Helena Strupi, Žabjak 11.

Angleško skladišče oblek

O. BERNATOVIC

Ljubljana, Mestni trg št. 5

priporoča svojo veliko izberbo
damskih gledaliških mantil, v
najnovejših barvah in kroju,
po zelo nizki cen. 3179

Obleke za gospode in dečke

ter konfekcija za dame in de-

kllice, po priznano nizki cen.

Vinotoč Mestni trg štev. 13

ustanovljen 1856

priporoča svoja izvrstna namizna

vina po 56, 88, 96 in 128 vin.

Ustna voda „Euodin“

Specialiteta za kadilce.

Glavna zaloge:

Lekarna Ub. pl. Trnkoczy v Ljubljani

3427 Cena K 2—. 52-1

Najvažnejše je, da se kupi **perje** in **puh** popolno čisto in brez vsega duha.

Tako perje in puh se dobi pri znani tvrdki

Anton Šarc v Ljubljani

Selenburgova ul. 5, na vogalu Knaflove ul. (nasproti glavne pošte)

po sledečih cenah:

Perje $\frac{1}{2}$ kg po	K 1·68	Puh siv $\frac{1}{2}$ kg po	K 5·25
" " " " "	2·50	" bel " " " "	6·25
" " " " "	3·35	" " " " "	6·75
" " " " "	4·20	" " " " "	8·35
" " " " "	5·85	" " " " "	10—

Pošilja se poštnine prosti s povzetjem.

2964 1

Daje po

4 | 0 | 2 | 0

KONGRESNI TRG 19

registrovana zadruga z omejenim poroštvtom

KONGRESNI TRG 19

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in jih obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$ brez odbitka, tako, da dobi vlagatelj od vsakih vloženih 100 K čistih 4 K 50 v na leto. Rent. davek plačuje društvo samo. Druge hranilnične knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo. Daje tudi svojim članom predujme na osebni kredit, vračljive v $7\frac{1}{2}$ letih (90 mesecih ali 390 tednih) v teden skih, ozir. mesečnih obrokih, kakor tudi posojila na zadolžnice in meniceOd 1. januarja 1911 obrestovale se bodo hranilne vloge po $4\frac{3}{4}\%$ Dr. Fr. Dolšak l. r.,
zdravnik v Ljubljani, podpredsednik.Prelat A. Kalan l. r.,
predsednik.Kanonik I. Sušnik l. r.,
podpredsednik.

Trgovina s špecijskim blagom. ..

Na drobno in debelo.

LJUBLJANA A. ŠARABON LJUBLJANA

velika pražarna za kavo

Vsak dan sveže žgana kava.

Glavna zaloge rudninskih voda. ..

Zaloge istrskega in laškega brinja.